

JAAERVERSLAG 2019

ALLARDPIERSON

DE COLLECTIES VAN DE UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

Het Allard Pierson aan de Oude Turfmarkt. Foto: Monique Kooijmans.

MANIFEST VAN HET ALLARD PIERSON

Wat is de essentie van wie ik ben? Een existentiële vraag, die we onszelf allemaal wel eens stellen. Voor de negentiende-eeuwse Amsterdamse hoogleraar Allard Pierson was het een van de belangrijkste vragen in zijn werk. Hij zocht het antwoord door vanuit verschillende perspectieven naar de mens te kijken: vanuit de theologie, de kunstgeschiedenis, de esthetiek en de taal.

Aan de Oude Turfmarkt in Amsterdam zetten wij zijn zoektocht tot op de dag van vandaag voort. Dat doen wij aan de hand van een van de mooiste cultuurhistorische schatkamers ter wereld: de erfgoedcollecties van de Universiteit van Amsterdam. Vermaarde verzamelingen op het gebied van onder andere archeologie, boekgeschiedenis, cartografie, grafische vormgeving, letterkunde, Joodse cultuurgeschiedenis, zoölogie en de uitvoerende kunsten.

De collecties behelzen oneindig veel verschillende soorten objecten en ideeën. Ieder stuk met een eigen ziel. Met zoveel liefde en aandacht gemaakt, dat je er maar naar

hoeft te kijken om de verhalen erachter tot leven te brengen. Verhalen over talent. Over vakmanschap. Maar ook over de tijd waarin iets is ontstaan. Over veranderende smaak. Zich ontwikkelende normen. De invloed van technologie. Over alles wat op dat moment belangrijk was.

Eén enkel object vertelt zo al eindeloos veel. Maar als ze samenkomen, gebeurt er nog iets anders. Dan komt het grote geheel tot leven. Zien we wie we samen zijn. Als groep. Als mensheid. Zien we hoe we ons ontwikkelen door meer dan één mensenleven heen.

Voor het bestuderen van al die verhalen brengen we ook graag perspectieven samen. Onze collecties zijn dan ook voor iedereen toegankelijk. Voor wetenschappers, studenten en het grote publiek. Bij ons wordt niet alleen bewaard en gerestaureerd, maar ook onderzocht en onderwezen, besproken, gepubliceerd en volop tentoongesteld. In heel korte exposities, van stukken die zo teer en kwetsbaar zijn dat ze niet lang licht verdragen. En in langlopende tentoonstellingen,

die een indrukwekkend overzicht geven van de ontwikkeling van de mens, door tientallen eeuwen en vele landen heen.

Alle makers, bezoekers en onderzoekers creëren zo met elkaar een steeds helderder beeld van wie we ooit waren, wie we nu zijn en wat er allemaal is veranderd. Dat brengt

ook het antwoord op die ene vraag steeds dichterbij. Welk deel van de mens blijft dwars door al die tijden en al die landsgrenzen steeds hetzelfde? Misschien is dat wel de essentie van wie we zijn. Van jou. Van mij. Van Allard Pierson. Van ons allen samen.

Link naar het manifest: youtu.be/wlVT420iopU

INHOUD

Inleiding 6

1 Onderwijs en onderzoek 10

1.1 Faciliteiten 10

1.2 Projecten en evenementen 11

1.3 Publicaties 16

2 Tentoonstellingen en evenementen 19

2.1 Tentoonstellingen 19

2.2 Evenementen 23

2.3 Communicatie en marketing 29

3 Collecties 33

3.1 Collectievorming 33

3.2 Ontsluiting en digitalisering 35

3.3 Beheer en behoud 37

4 Development 42

5 Financieel verslag 47

6 Governance 51

Bijlagen

A Bezoekersaantallen 55

B Mediawaarde 56

C Acquisities 57

D Ontsluiting en digitalisering 62

E Raadpleging van de collecties 66

F Conservering en restauraties 71

G Uitgaande bruiklenen 78

H Personeel en organisatie 80

I Nevenfuncties van medewerkers 84

J Publicaties van medewerkers 88

K Onderwijsactiviteiten van
medewerkers 93

L Presentaties van medewerkers 98

M Stichtingen verbonden aan collecties 105

INLEIDING

In 2019 kwamen veel langgekoesterde plannen tot uitvoer. Het complex Oude Turfmarkt 129 was al in 2007 volledig vernieuwd voor de Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam. Nu kwam het complex Oude Turfmarkt 127 van het Allard Pierson Museum aan de beurt. De gebouwencomplexen en organisaties werden in dit jaar geheel geïntegreerd, onder de naam Allard Pierson. Deze integratie is erop gericht onze doelgroepen beter te kunnen bedienen en hun te laten zien dat onze historische collecties nog steeds relevant en inspirerend zijn, voor zowel de academische gemeenschap als het brede publiek.

Dit is het eerste jaarverslag van het nieuwe Allard Pierson. Een nieuwe naam vraagt om een nieuwe huisstijl. Die introduceerden wij kort voor 2019 in de vorm van een nieuwjaarskaart. Deze huisstijl, verzorgd door ontwerpbureau Thonik, is vervolgens geleidelijk ingevoerd, onder andere in de geheel nieuwe website en alle publieksuitingen. De nieuwe identiteit van de organisatie werd verwoord in een aansprekend manifest, in beeld gevat door Thonik en ingesproken door Job Cohen.

Onderdeel van de eveneens geleidelijk ingevoerde integratie waren vele interne verhuizingen, de verschijning van het eerste nummer van een gezamenlijk vriendenblad en de instelling van een Raad van Advies, die voor het eerst bijeenkwam op 9 april.

Een flinke opsteker was de toekenning door de overheid van financiële ondersteuning in 2019–2020 voor de zogenaamde verweesde collecties: de collecties van de in 2013 opgeheven organisaties TIN, MCN en NAGO, die sindsdien door het Allard Pierson beheerd worden. Inmiddels is een aanvraag ingediend voor de Basisinfrastructuur (BIS) en we hopen dat er vanaf 2021 structurele financiering beschikbaar komt. Hiermee wordt het beheer van onze collecties op het gebied van de uitvoerende kunsten en de grafische vormgeving veiliggesteld en krijgt het gebruik ervan een enorme impuls.

De lang voorbereide verbouwing kon in april daadwerkelijk starten en de herinrichting van de semipermanente presentaties verliep dit jaar voorspoedig. De inbreiding aan de

zijde van het Turfdraagsterpad kon eindelijk worden gestart, met het slaan van de eerste paal op 10 juli door Geert ten Dam, voorzitter van het College van Bestuur van de Universiteit van Amsterdam. De voltooiing van deze nieuwbouw is voorzien in het voorjaar van 2020. In oktober kon de monumentale hoofdingang weer geopend worden. De AP Live Zone werd in gebruik genomen, inclusief ArcheoHotspot, UvA Live, EspressoBar en winkel. De Artis Bibliotheek is nog steeds gesloten, er wordt gewerkt aan een nieuwe fundering en nieuwe voorzieningen.

Personeel en organisatie

Er waren in 2019 veel mutaties in ons personeelsbestand. De organisatie was groter dan ooit; inclusief projectmedewerkers en vrijwilligers waren er rond de 180 mensen bij de organisatie betrokken. Medewerkers van andere UvA- en UB-sectoren die zich intensief voor de organisatie hebben ingezet zijn dan nog niet eens meegeteld. Voor de afdeling Publiek & Presentaties was het een onrustig jaar, met veel wisselingen. De afdeling Beheer & Behoud heeft aanzienlijke versterking gekregen, mede dankzij de gelden voor de verweesde collecties. Het team medewerkers publieksservice is vrijwel geheel vernieuwd.

Publiek en presentaties

De tentoonstelling *De wereld in kleur. Kleuren-fotografie voor 1918* liep nog door tot 6 januari,

de tentoonstelling *Bes, kleine god in het Oude Egypte* werd op 17 oktober geopend. Vanwege de verbouwwerkzaamheden kon er tussen deze exposities in geen gebruik gemaakt worden van de tentoonstellingsvleugel. Wel konden de voormalige expositieruimtes van de Bijzondere Collecties worden heringericht met de semipermanente expositie *Amsterdam, creatieve stad 1600–1900*, geopend op 12 juli als onderdeel van het grote geheel *Van Nijl tot Amstel*.

Het Allard Pierson werkte intensief mee aan de succesvolle expositie *Het Universum van Amsterdam*, die van 29 juni t/m 22 september in het Koninklijk Paleis op de Dam te zien was. Het grootste deel van de kaarten en atlassen in deze tentoonstelling was afkomstig uit het Allard Pierson.

Het Allard Pierson blijft het MuseumCamp stimuleren als methode om inclusiviteit en meerstemmigheid te ontwikkelen. Dit jaar was er een editie in Rijksmuseum Kasteel Muiderslot.

Kennis en collecties

In 2019 konden wij diverse fraaie acquisities verwelkomen, met als hoogtepunten het legaat van archeologische objecten van Marion Mosler en twee Vlaamse verluchte manuscripten uit circa 1500, afkomstig uit de bibliotheek van de Amsterdamse koopman, bankier en

mecenas Pompejus Occo, wiens huis vlak bij het Allard Pierson, aan het Rokin, was gevestigd.

Het jaar 2019 kunnen wij gerust bestempelen als het Amsterdamse Cartografische Jaar. De aanwezigheid in de stad van de [International Conference on the History of Cartography](#) leidde tot vele cartografische activiteiten en publicaties, waarbij het Allard Pierson en de Stichting Explokart nauw betrokken waren. Daarnaast vonden er op alle verzameldomeinen activiteiten plaats, waarbij de summerschool History of the Book en het Symposium on the History of Food hebben bewezen stabiele en succesvolle vaste evenementen te zijn.

Bij de live restauratie van *De ruïnes van Palmyra* kwamen alle aspecten van de nieuwe organisatie bij elkaar: een schilderij in 1743 geschonken aan het Athenaeum Illustre, met een archeologisch onderwerp, gerestaureerd in aanwezigheid van het publiek, geëxposeerd samen met de vroegste beschrijvingen en kleurendrukken van dit panorama.

De ontsluiting en digitalisering stonden in het jaar 2019 vooral in het teken van de implementatie van nieuwe systemen, zoals Alma en ArchivesSpace en de conversie van de beeldbanken, allemaal arbeidsintensieve projecten.

Development

In 2019 gingen een nieuw hoofd development en een commercieel manager van start. Dat heeft een forse impuls gegeven aan de professionalisering van de organisatie. Het verwerven van financiële steun door fondsen, bedrijven en particulieren en de commerciële dienstverlening kregen een stevig fundament en de beide vriendenverenigingen werken toe naar een fusie.

Vooruitblik

2019 was een bruisend, soms onrustig jaar, waarin heel veel tot stand is gebracht. Dat valt ook te verwachten voor 2020. De afronding van de nieuwbouw en herinrichting, de verdere integratie van de organisatie, een voortgezette professionalisering, projecten zoals herinrichting van de iwo-depots en het inhalen van de achterstanden in de ontsluiting zullen veel van onze organisatie vergen. Het coronavirus, dat tijdens het schrijven van dit jaarverslag alle lopende processen danig ontregelt, maakt vooruitzien lastig, maar het staat vast dat de gevolgen ervan groot zullen zijn.

Wim Hupperetz, directeur
Marike van Roon, hoofdconservator
Erika Happe, hoofd development

Short(est) history of book history ... and what happens in the 1830s-50s

Emilie Sitzia, hoogleraar Illustratie namens de Fiep Westendorp Foundation, geeft de workshop 'Children's Books: a Story Apart' tijdens de summerschool History of the Book. Foto: Monique Kooijmans.

1 ONDERWIJS EN ONDERZOEK

Het ondersteunen van onderwijs en onderzoek behoort tot onze kerntaken waar vanouds veel in wordt geïnvesteerd. Naast ondersteuning ontwikkelt het Allard Pierson met en voor docenten, onderzoekers en studenten activiteiten en programma's die bijdragen aan de kennisontwikkeling en aan de academische vorming van studenten en erfgoedprofessionals. Hierin bundelen we bestaande evenementen zoals de summer-school History of the Book en de Frederik Mullerlezing, de MuseumCamp, het Symposium on the History of Food en de Allard Pierson Lecture. Wij bieden plaats aan stagiairs, PhD's, fellows en junioren.

1.1 FACILITEITEN

In 2019 is druk gewerkt aan het verbeteren van de faciliteiten voor onderwijs en onderzoek. Op de begane grond van de Oude Turfmarkt 127–129 zijn twee grote kantoren overgedragen aan het Bureau Onderwijslogistiek (BOL) en daarmee beschikbaar gekomen voor kleine colleges. Ze brengen nieuwe

studenten naar binnen, die zo onze organisatie leren kennen.

De bestaande werkgroepenruimte voor bijzondere collecties is opgeschoven naar een ruimte direct grenzend aan de handbibliotheek en is voorzien van afsluitbare deuren. Hiermee is de omvang van de werkgroepenruimte verdubbeld, wordt geluidsoverlast beperkt en is de veiligheid van tijdelijk geplaatste onderzoekcollecties gegarandeerd. Er zijn verrijdbare kasten geplaatst, geschikt voor museale objecten. De herinrichting zal in 2020 voltooid worden.

De omvangrijke archeologische handboekerij, die op de zolder van het museumgebouw geplaatst was, werd geselecteerd en verhuisd. Een deel heeft een plek gekregen in de aan de Onderzoekzaal verbonden, publiek toegankelijke handbibliotheek, een deel is naar het rwo-depot overgebracht en niet-relevante werken en dubletten zijn afgestoten. Aan de verplaatsing ging een grondige reiniging vooraf. De ontsluiting van de archeologische handboekerij zal in 2020 afgerond worden.

Hiermee hebben we een handbibliotheek gekregen die alle verzamelgebieden ondersteunt.

De gemiddelde bezetting van de Onderzoekzaal van de Bijzondere Collecties lag op gemiddeld elf gelijktijdige bezoekers, vrijwel gelijk aan de voorgaande jaren. De hoeveelheid aangevraagde werken vertoonde een continue, geleidelijk dalende lijn, wat in deze digitale tijd geen verrassing hoeft te zijn. In 2019 ging het om 17.175 werken. Aanvragen buiten de catalogus om en uit de kluis bleven vrijwel gelijk, respectievelijk 1744 en 846. Het bezoek aan de museale collecties in het IWO-depot verdubbelde tot 142 bezoeken, ook de aanvragen uit het depot namen flink toe, tot 70 aanvragen (zie bijlage E).

Het geven van zoekinstructies, introducties op de collecties, rondleidingen voor studenten en het geven of begeleiden van colleges ging door als vanouds, zowel aan de Oude Turfmarkt als in het IWO-depot. Op de laatste locatie nam deze activiteit structureel toe. Onze eigen medewerkers verzorgden meer dan vijftig onderwijsactiviteiten, van instructie tot collegereeks (zie bijlage K).

1.2 PROJECTEN EN EVENEMENTEN

Connecting Early Medieval European Collections (CEMEC)

CEMEC was een netwerk van zeven vooraanstaande Europese musea en zes technische partners. Het doel was een nieuw business model te ontwikkelen voor duurzame samenwerking tussen museale en erfgoedinstellingen enerzijds en technische onderzoeksinstituten en bedrijven anderzijds. Samen maakten de projectpartners de tentoonstelling *Crossroads. Reizen door de middeleeuwen (300–1000)*, gericht op culturele uitwisseling, diversiteit en connectiviteit in de vroege middeleeuwen. Nadat de tentoonstelling te zien was geweest in achtereenvolgens het Allard Pierson, het Byzantijns-Christelijk Museum in Athene en het LVR-LandesMuseum in Bonn, ging *Crossroads* in september 2019 open in de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis in Brussel. Ook werd toen in Dublin de online [Cross Culture Timeline](#) gelanceerd, met de mogelijkheid voor studenten om de content van het project te gebruiken en verrijken.

De CEMEC-projectpartners streefden naar het tot stand brengen van een langdurige samenwerking, met een permanente spin-off van onderzoeksresultaten, een gedeelde pool van kennis, best practices, digitale content en duurzame presentatietools. CEMEC

werd gefinancierd door het Creative Europe Programme van de Europese Unie (Creative Europe, EACEA Agency). Het Allard Pierson en de Faculteit FGW van de UvA waren penvoerder en coördinator van het project. Tegelijk met de opening van *Crossroads* in Brussel werd het vierjarige project afgesloten en is de afsluitende [publicatie](#) verschenen.

The Bissing Link

Het Mondriaan Fonds heeft financiering toegezegd van het door het Allard Pierson geïnitieerde internationaal onderzoeksproject *The Bissing Link. Vergeten en botsende perspectieven op de grootste privéverzameling Egyptische oudheden ter wereld en haar verzamelaar, F.W. Freiherr von Bissing (1873–1956)*. In dit project werkt het Allard Pierson samen met het Staatliches Museum für Ägyptische Kunst in München, het Ägyptisches Museum in Berlijn, Museum August Kestner in Hannover en het NIOD. Het onderzoek reconstrueert de verspreid geraakte collectie-Von Bissing, brengt die virtueel samen en traceert de herkomst van de afzonderlijke stukken. Dat gebeurt vanuit vier perspectieven: het postkoloniale perspectief, het politieke perspectief van het nationaal-socialisme, het verzamelaars- en wetenschappelijke perspectief en het biografische perspectief.

The Bissing Link ging van start in april 2019 en heeft een looptijd van twee jaar. Deze inter-

ationale samenwerking brengt een netwerk van musea, egyptologen en archeologen tot stand. Het onderzoek zal resulteren in een congres, een virtuele en fysieke presentatie en een Engelstalige publicatie. Ook levert het project een database op met alle objecten die op enig moment deel hebben uitgemaakt van de collectie-Von Bissing. Ook het netwerk en de reizen van Von Bissing worden hierin opgenomen. Mogelijk gaat dat ook gelden voor zijn schilderijencollectie en zijn klassieke collectie.

MuseumCamp

MuseumCamp is een driedaags programma waarin museum- en erfgoedprofessionals samen de grenzen van het vak opzoeken en elkaar uitdagen. Het concept komt uit het Museum of Art and History in Santa Cruz, waar directeur Nina Simon in 2013 de eerste editie lanceerde. Het Allard Pierson haalde dit idee in 2016 naar Nederland. Na die succesvolle eerste Nederlandse editie in 2017 is het Allard Pierson in 2018 een reeks van vier MuseumCamps gestart in samenwerking met Waag, NEMO Science Museum en het Badisches Landesmuseum in Karlsruhe.

In aanloop naar MuseumCamp 2019 in het Muiderslot organiseerde het Allard Pierson een serie inspirerende workshops voor én door museum- en erfgoedprofessionals. Aan bod kwamen onder andere participatie, inclusiviteit, co-creatie en digitale duurzaamheid. De

collectie en de tuinen van Museum Kasteel Muiderslot, dat wil inzetten op de zintuigen en de verbindingen tussen de binnen- en buitenruimte, vormden het uitgangspunt. Op het programma stonden inspiratiesessies van professionals binnen en buiten de sector, creatieve maaksessies onder leiding van Waag, borrelen in de Ridderzaal en vooral veel kennissuitwisseling tussen museumcollega's. Deelnemers konden kamperen in de pruimenggaard van het kasteel of hun slaapzak uitrollen in de kazemat. De aftermovie is [hier](#) te zien.

International Conference on the History of Cartography

Van 14 t/m 19 juli vond de International Conference on the History of Cartography (ICHC) plaats in Amsterdam, met als thema *Old Maps, New Perspectives*. Het is de enige wetenschappelijke conferentie ter wereld die volledig is gewijd aan historische cartografie. Amsterdam is een passende locatie voor deze conferentie, niet alleen omdat onze stad een belangrijke rol heeft gespeeld in de cartografie, maar ook omdat het Allard Pierson een van de belangrijkste kaartencollecties van Europa beheert. Onder auspiciën van *Imago Mundi Ltd.* te Londen werd deze conferentie georganiseerd door UvA-hoogleraar Bram Vannieuwenhuyze, Marleen Smit en Paula van Gestel van onderzoeksgroep Explokart en Reinder Storm en stagiaire Marissa Griffioen van het Allard Pierson, samen met een grotere groep partners

en ondersteuning van onder andere TomTom International, Brill Publishers, GIN Geo Informatie Nederland en Antiquariaat Forum. Er kwamen een kleine 300 historisch cartografen op af, waarvan 55 uit Nederland. In het Allard Pierson was een [pop-up tentoonstelling](#) ingericht en werd de welkomstreceptie gehouden.

Summerschool History of the Book

De Leerstoelgroep Boekwetenschap en het Allard Pierson organiseerden van 19 t/m 30 augustus voor de tiende keer de summerschool History of the Book, voor iedereen die belangstelling heeft voor boekgeschiedenis, van studenten en wetenschappers tot het geïnteresseerde publiek. De organisatie vanuit het Allard Pierson was ook nu weer in handen van conservator Astrid Balsem.

Er waren bijna 200 aanmeldingen. Elk jaar zijn er deelnemers die meerdere onderdelen volgen en/of graag het volgende jaar terugkomen voor de onderdelen die ze nog niet gevolgd hebben. Dit jaar werden er drie onderdelen in het Engels gegeven. Vooral de boekhistorische onderdelen die met onze eigen collecties werken, zoals handschriften, oude drukken, sierpapieren, boekbanden, cartografische en culinaire onderwerpen, deden het goed. Alle meerdaagse cursussen bleven populair, vanwege de grote belangstelling gaf Johan de Zoete zijn cursus over het herkennen van druktechnieken dit jaar zelfs

twee keer. Gloednieuw waren workshops over sierpapier door Hansje van Halem en Gwendolyn Verbraak, over ‘digital humanities’ door Esther ten Dolle en de workshop waarin je onder deskundige begeleiding je eigen kunstwerk maakt in het AGA LAB. Bubb Kuyper gaf zijn workshop over het waarderen van boek en prent al voor de tiende keer; August den Hollander was terug met zijn workshop over kaarten in bijbels. Docenten en deelnemers maakten gebruik van origineel en vaak uniek materiaal uit het Allard Pierson, ter illustratie of om mee te oefenen.

Ter afsluiting van de summerschool hield Lidewijde Paris, oprichter en ambassadeur van De Leeslambassade, de elfde Frederik Mullerlezing, in de Doopsgezinde Singelkerk op 30 augustus.

Symposium on the History of Food

Het Amsterdam Symposium on the History of Food is uitgegroeid tot hét jaarlijkse internationale evenement over de geschiedenis van de voeding in Nederland. Het heeft als doel om interdisciplinariteit te bevorderen en academisch onderzoek dichterbij het grote publiek te brengen. Daarbij staan de gastronomische collecties van het Allard Pierson centraal. Samen met de Amsterdam School of Historical Studies (UvA), de research unit Social & Cultural Food Studies (FOST) van de Vrije Universiteit Brussel en the Rural and Environmental

History Group van Wageningen University & Research organiseerde het Allard Pierson de zesde editie van dit symposium op 15 en 16 september. Het thema was *(Post)colonial foodways: creating, negotiating, and resisting transnational food systems*. Conservator Joke Mammen vertegenwoordigde het Allard Pierson in de organisatie. Er waren voor het symposium 170 aanmeldingen.

Tijdens het symposium nam de Franse topchef Alain Passard de Johannes van Damprijs in ontvangst. De onderscheiding, ingesteld door de Universiteit van Amsterdam, is een oeuvreprijs voor iemand met buitengewone verdiensten voor de verspreiding van de kennis van de gastronomie. De Joop Witteveenprijs, een prijs die sinds 2013 wordt uitgereikt door de Universiteit van Amsterdam voor het beste historische onderzoek op het gebied van eetcultuur in Nederland en Vlaanderen, ging naar Maarten Hell, voor zijn publicatie *De Amsterdamse herberg 1450–1800. Geestrijk centrum van het openbare leven*, verschenen bij Vantilt te Nijmegen in 2017. Voor de prijsuitreikingen hadden zich bijna 120 mensen aangemeld.

Allard Pierson Live en UvA Live

In 2019 zijn de vier voormalige museumruimtes aan de voorzijde van de eerste verdieping gerenoveerd en deels heringericht. De drie eerste ruimtes zijn gereserveerd voor de

ArcheoHotspot, EspressoBar en winkel, AV-lab en GeoZone. In deze gratis toegankelijke ruimtes ontmoeten collecties, wetenschappers en bezoekers elkaar. In de laatste ruimte, onder de naam UvA Live, zal UvA-onderzoek gepresenteerd worden.

Restauratie mummiekist

Van eind november 2018 tot begin januari 2019 werkte Helbertijn Krudop, restaurator van het Rijksmuseum van Oudheden in Leiden, aan de restauratie van een Egyptische mummiekist. Deze openbare restauratie was een pilot van de nieuwe dienst Allard Pierson Live, in een speciaal ingericht tijdelijk restauratieatelier. Bezoekers konden vragen voor de restaurator achterlaten op een krijtwand bij het atelier. De antwoorden van de restaurator werden gedeeld via social media. De restauratie was ook te volgen via Instagram, Twitter en de Facebook-pagina van het Allard Pierson Museum. De restauratie van de mummiekist en van de kartonnage werd mogelijk gemaakt door het Jaarfonds van het Amsterdams Universiteitsfonds (AUF).

Restauratie Ruïnes van Palmyra

In een van de voormalige tentoonstellingszalen van de Bijzondere Collecties werd van 19 maart t/m 19 mei het meer dan vier meter brede schilderij *De ruïnes van Palmyra* voor het oog van bezoekers gerestaureerd. Dit panorama, een van de topstukken van het

Allard Pierson, geeft een impressie van de ruïnes bij de Syrische stad Palmyra in 1691. In dezelfde ruimte was een kleine expositie te zien met onder meer de kleurendruk van *Reizen van Cornelis de Bruyn door de vermaardste deelen van Klein Asia* uit 1698. Er waren diverse ontvangsten rondom de restauratie en het publiek kon vragen stellen aan de restauratoren. Dat waren Erick Douwes, Karin Eij en Joanne Kamphuis van Douwes Fine Art. De restauratie werd mogelijk gemaakt door een crowdfundingactie van het Amsterdams Universiteitsfonds (AUF) en de Vrienden van het Allard Pierson.

ArcheoHotspot

In 2019 werd de ArcheoHotspot van het Allard Pierson verplaatst naar zijn definitieve plek in Allard Pierson Live. ArcheoHotspots, een initiatief van het Allard Pierson Museum, zijn de vooruitgeschoven post in de wereld van de archeologie. Iedereen kan er gratis binnenlopen, aanschuiven voor het puzzelen met scherven of het tonen van opgravingen uit de eigen achtertuin en een archeoloog raadplegen over het verhaal achter die vondst. Dankzij het publieke enthousiasme en een uitdijend netwerk van deskundigen en vrijwilligers zijn er nu bijna twintig ArcheoHotspots in Nederland. Het Allard Pierson werkt samen met Awn, Saxion en de Nationale Archeologiedagen. Sinds augustus 2018 is ArcheoHotspots ondergebracht in een stichting. De activiteiten

worden tot en met 2020 gefinancierd door het Mondriaan Fonds en het Fonds voor Cultuurparticipatie.

UvA Live

In UvA Live wordt iedere maand een andere wetenschapper van de Universiteit van Amsterdam in de schijnwerpers gezet met een lezing en een videopresentatie. De eerste wetenschapper die zich presenteerde was Vincent Kuitenbrouwer, assistent-hoogleraar Nieuwste Geschiedenis en auteur van *De radio. Een cultuurgeschiedenis*. Op zondag 22 december hield hij een lezing met als onderwerp ‘Band met Nederland: radio-uitzendingen voor Nederlanders in het buitenland 1927–2012’. Hij vertelde aan de hand van authentieke geluidsfragmenten over de manier waarop internationale radiouitzendingen werden ingezet om contact te leggen met Nederlanders die zich buiten de landsgrenzen bevonden.

1.3 PUBLICATIES

Onderzoekers maken bij hun publicaties veel gebruik van onze collecties. Deze categorie is bijzonder divers, variërend van een zeer bescheiden tot een zeer belangrijk aandeel, en moeilijk in kaart te brengen. Wel is er goed zicht op de publicaties van onze eigen medewerkers en gastmedewerkers (zie bijlage J).

Enkele publicaties verdienen hier bijzondere aandacht.

Na tien jaar onderzoek verscheen in 2019 bij uitgeverij Vantilt het boek van voormalig conservator handschriften Jos Biemans over de vroege geschiedenis van wat nu de Universiteitsbibliotheek Amsterdam is: *Boeken voor de geleerde burgerij. De stadsbibliotheek van Amsterdam tot 1632*. Een kloeke uitgave van zo’n 600 pagina’s, waarin elk detail en elk boek dat achterhaald kon worden een plaatsje heeft gekregen. ‘Het wachten is ruimschoots beloond: het is een feest om dit boek te openen. [...] Je zou zijn methode boekarcheologisch kunnen noemen: hij pelt de lagen met gegevens in de boeken af als schillen van een ui.’ *IP, vakblad voor informatieprofessionals*, 2/2020.

Een boek dat ook al lang in de pen zat, maar door het cartografisch jaar 2019 een hoge urgentie kreeg was de publicatie van Reinder Storm, Marieke van Delft e.a.: *De geschiedenis van Nederland in 100 oude kaarten*, uitgegeven bij Lannoo. Het werd onmiddellijk een bestseller en bereikte binnen een half jaar de vierde druk.

‘Beter wordt het niet. In honderd oude kaarten over verschillende onderwerpen wordt de geschiedenis van Nederland verduidelijkt, maar vooral zichtbaar gemaakt. Echt een prachtboek.’ *Kleio* 60, nr. 5 (september 2019). ‘Het overkomt me niet vaak dat ik bij de

inhoudsopgave van een boek al volkomen word overweldigd. Dat gebeurde me wel bij die van *De geschiedenis van Nederland in 100 oude kaarten.* Marjan Maandag, *Managementboek Magazine*, september 2019.

Het Allard Pierson is partner in het tijdschrift *De Boekenwereld*. Dit jaar was – hoe kan het ook anders – ons themanummer (35.2) gewijd aan de historische cartografie, met onderwerpen van de legendarische Zuidzee tot de Zuid-Kennemerduinen.

Het vriendenblad *Allard Pierson Mededelingen* werd dit jaar voor het eerst een vriendenblad van de gehele organisatie. In juni kwam een dubbeldik themanummer uit waarin alle domeinen vertegenwoordigd waren, de periodisering volgend van onze semipermanente tentoonstelling *Van Nijl tot Amstel*. Naast eigen medewerkers leverden ook gastschrijvers Leo Verhart en Tineke Rooijackers een artikel. De vormgeving was in handen van onze huisstijlvormgever Thonik. Het blad werd meegestuurd met het UvA-alumniblad *Spui* en bereikte daarmee meer dan 10.000 mensen.

A DONO DEDIT NOBILISSIMVS
S. G. V. P. APENBROECK. X. IAN. CIO

Erick Douwes geeft toelichting bij de live restauratie van *De ruïnes van Palmyra*. Foto: Monique Kooijmans.

2 TENTOONSTELLINGEN EN EVENEMENTEN

2.1 TENTOONSTELLINGEN

Het jaar 2019 begon met de laatste dagen van de succesvolle tentoonstelling *De wereld in kleur*. Direct daarna was het hoog tijd voor asbestsanering, renovatie en vernieuwing van het beveiligingssysteem van enkele zalen. De tentoonstellingsvleugel kon daardoor enkele maanden niet gebruikt worden. In oktober was alles weer gereed en kon een expositie over de kleine Egyptische god Bes geopend worden.

Tussentijds hebben wij niet stil gezeten. Het Allard Pierson levert altijd al veel bruiklenen voor tentoonstellingen aan andere organisaties, maar in het geval van de tentoonstelling *Het Universum van Amsterdam* in het Koninklijk Paleis Amsterdam waren wij de grootste leverancier van bruiklenen. Geen wonder, het Allard Pierson beheert een van de belangrijkste cartografische collecties van Europa.

Ook ging de inrichting van de semipermanente opstelling *Van Nijl tot Amstel* voort. De voormalige tentoonstellingszalen van de

Bijzondere Collecties werden heringericht en gewijd aan de creatieve industrie in Amsterdam tussen 1600 en 1900. De oude werkgroepenruimte voor bijzondere collecties kreeg een nieuwe bestemming, namelijk voor wisselende presentaties over de periode 1900–heden. In november werd deze in gebruik genomen voor een tentoonstelling over de toekomst van het medium print: *Cmd P for 2079: Een futuristische reis door de wereld van print*.

21 juni 2018 – 6 januari 2019: *De wereld in kleur. Kleurenfotografie voor 1918*

De wereld in kleur presenteerde vroege kleurenfotografie uit de collectie van Albert Kahn. In opdracht van deze Franse bankier en filantroop legden fotografen vanaf 1908 over de hele wereld volkeren vast op de gevoelige plaat. Dankzij de uitvinding van de autochrom kon dat nu in kleur. Kahns project, Les Archives de la Planète, kent een achterliggend ideaal van onderling begrip en wereldvrede.

De tentoonstelling was eerder te zien in het LVR-LandesMuseum in Bonn, partner uit het

COBBRA-netwerk. In het Allard Pierson werd de selectie uit het Musée Albert-Kahn aangevuld met autochromen uit het Rijksmuseum Amsterdam, filmmateriaal van EYE en foto-boeken uit de Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam.

Deze tentoonstelling werd door de media bijzonder goed ontvangen. Bijna alle landelijke dagbladen wijdden pagina's aan de kleurrijke foto's uit het archief van Albert Kahn, en het ideaal van wereldvrede bleek zeer tot de verbeelding te spreken. De lezingen in de randprogrammering werden goed bezocht.

29 juni – 23 september: *Het Universum van Amsterdam*

De tentoonstelling *Het Universum van Amsterdam* in het Koninklijk Paleis Amsterdam kwam tot stand in samenwerking met het Allard Pierson. Aanleiding voor de keuze van dit onderwerp was het feit dat de grootste kaarten ter wereld in de vloer van de Burgerzaal liggen. Ze maken deel uit van het concept van architect Jacob van Campen voor het voormalige stadhuis van Amsterdam. Een tweede aanleiding was de organisatie van de International Conference on the History of Cartography in Amsterdam in 2019, waardoor de internationale cartografische gemeenschap naar Amsterdam kwam.

Amsterdam was in de zeventiende en vroege achttiende eeuw het belangrijkste centrum voor cartografie ter wereld. De beste cartografen werkten in de directe omgeving van de Dam. In deze tentoonstelling konden de mooiste Amsterdamse kaarten en atlassen uit de zeventiende en achttiende eeuw bewonderd worden. Zo'n vijftig daarvan waren afkomstig uit het Allard Pierson, met als belangrijkste object ons Blaeu-kabinet, met alle delen van de originele Blaeu-atlas uit 1664.

De tentoonstelling werd geopend door koning Willem-Alexander en werd zeer goed bezocht.

Vanaf 12 juli: *Amsterdam, creatieve stad 1600–1900*

Drie nieuwe tijdvakken van de collectiepresentatie *Van Nijl tot Amstel* werden geopend: *Amsterdam wereldstad 1600–1700*, *Het stadse leven 1700–1800* en *De opkomst van de moderne stad 1800–1900*.

De presentatie begint met de zeventiende eeuw, wanneer Amsterdam uitgroeit tot het wereldcentrum van handel en nijverheid en de kunsten. Schrijvers, dichters, kaartenmakers, illustratoren en drukkers profiteren van die bloei. In de achttiende eeuw eindigt de economische bloeitijd. De opkomende burgerij en idealen vanuit de Verlichting stimuleren de cultuur, de elite wisselt kennis uit op het gebied van toneel, literatuur, wetenschap

Blik in de tentoonstelling *Amsterdam creatieve stad 1600–1900*. Foto: Monique Kooijmans.

en kunst. In de negentiende eeuw groeit de stad verder als gevolg van de opkomende industrialisering. Burgers krijgen meer vrije tijd en vormen maatschappelijk betrokken organisaties. De boekproductie en grafische vormgeving bloeien, en het Amsterdamse Athenaeum Illustre wordt universiteit.

In *Amsterdam, creatieve stad 1600–1900* zijn topstukken te zien zoals manuscripten en brieven van Spinoza, Vondel en Multatuli, godvruchtige én opstandige boeken, verbluffend gedetailleerde prenten en letterproeven, eeuwenoude atlanten in opvallend frisse kleuren, kookboeken en een geschilderd herbarium. Vanwege de lichtgevoeligheid en de gewenste beschikbaarheid voor onderzoek worden werken op papier en diverse andere objecten elke drie maanden gewisseld. Voor de audiotour bij deze presentatie sprak UvA-alumna Anna Gimbrère met conservatoren van het Allard Pierson over hun favoriete voorwerpen in de tentoonstelling.

18 oktober 2019 – 22 maart 2020: *Bes, kleine god in het Oude Egypte*

Met zijn kromme, korte beentjes, zijn uitgestoken tong, verentooi en dikke buik is Bes een herkenbare figuur uit het Oude Egypte. Populair als hij was, werd hij afgebeeld op amuletten, meubels, zuilen, vazen en serviesgoed en als klein of groot standbeeld.

In deze tentoonstelling stonden nu eens niet de Egyptische elitecultuur of de dodencultus centraal. Bes speelde een rol in het dagelijks leven en tussen de mensen: van farao's tot slaven, van zwangere vrouwen tot bange kinderen en van strijdende soldaten tot vrolijke feestvierders.

Het was de eerste tentoonstelling over de kleine Egyptische god Bes, tot stand gekomen in samenwerking met het August Kestner Museum in Hannover en Ny Carlsberg Glyptotek in Kopenhagen.

2 november: *Cmd P for 2079: Een futuristische reis door de wereld van print*

Hoe ziet het gedrukte kunstwerk eruit in 2079? Zal het nog bestaan of heeft de digitale wereld de tactiele media voorgoed verdrongen? In de tentoonstelling *Cmd P for 2079* is dit laatste geen uitgemaakte zaak. AGA LAB en curator Sofie Dederen selecteerden vier internationale kunstenaars: Åbåke (GB), Emre Hüner (NL/T), Karin Ferrari (IT/AU) en ooooo (*). Tijdens het *artists in residence*-programma deden zij onderzoek naar print en speculeerden over de toekomst van het medium. Dit deden zij in samenwerking met de conservatoren en geïnspireerd door de collecties van het Allard Pierson. Het resultaat van deze futuristische zoektocht was te zien in de expositie *Cmd P for 2079* in het Allard Pierson.

2.2 EVENEMENTEN

In 2019 zijn alle terugkerende academische evenementen zoals het International Symposium on the History of Food en de summerschool History of the Book met succes georganiseerd, voor het eerst onder de nieuwe naam en identiteit van het Allard Pierson. Het museum participeerde in diverse landelijke en hoofdstedelijke overkoepelende publieksevenementen zoals de Grote Ken-je-Klassiekenquiz voor schoolklassen, de Week van de Klassieken, de Amsterdamse Kunstschooldag en de Amsterdamse Museumnacht. Er vonden door het jaar heen diverse vriendenlezingen en -bijeenkomsten plaats. In het najaar zijn drie drukbezochte colleges voor kinderen georganiseerd in het kader van de landelijke MuseumJeugdUniversiteit. Ze stonden in het teken van de Egyptische beschermgod Bes, onderwerp van de tijdelijke tentoonstelling. Het college op 15 december werd in samenwerking met Academisch behandelcentrum UvA Minds georganiseerd. Ruim veertig kinderen namen deel aan de workshop die ging over hoe mensen met angsten en engdingen kunnen omgaan. Tijdens de herfst- en kerstvakantie waren er rondleidingen en kinderactiviteiten.

In 2019 vonden er 257 rondleidingen en groepsbezoeken plaats. Het betrof groten-deels onderwijsgroepen uit het voortgezet

onderwijs. In de ArcheoHotspot kwamen ook diverse basisschool- en buitenschoolse opvanggroepen. De gipsenzolder, normaal een geliefd onderwerp voor onderwijsgroepen, was door de verbouwing niet toegankelijk.

Overzicht van de belangrijkste activiteiten van het Allard Pierson in 2019:

November 2018 – januari 2019: Live restauratie mummiekist

Vanaf eind november 2018 werkte Helbertijn Krudop, restaurator van het Rijksmuseum van Oudheden in Leiden, aan de restauratie van een mummiekist uit het oude Egypte. Van 2 t/m 5 januari 2019 konden kinderen mummies komen knutselen en op zondag 7 januari 2019 gaf Helbertijn Krudop een familiezing.

24 januari: Symposium Kerkelijke Collecties

Ter gelegenheid van het afscheid van conservator Adriaan Plak organiseerden het Allard Pierson in samenwerking met de Vrije Universiteit en het Amsterdam Centre for the History and Heritage of Protestantism (ACHHP) een symposium over diverse kerkelijke collecties, zoals kaarten in bijbels, katholieke devotieprenten, de werken van Dirck Volckertsz Coornhert, doopsgezinde martelaren, bijbelprenten en prentbijbels.

2 februari: Unheard voices

Masterstudenten [Museum Studies](#) van de UvA stelden een tour door de vaste opstelling archeologie van het Allard Pierson samen over groepen mensen die sinds de oudheid in vergetelheid zijn geraakt. Hun verhalen werden in een audiotour en een aanvullende publicatie verteld. Aan de hand van de thema's slavernij, gender, migratie en diversiteit kwam publiek in aanraking met deze 'vergeten verhalen'.

Vanaf 7 maart: Museum MeetUps

Op 7 maart startte het Allard Pierson een serie workshops voor en door museum- en erfgoedprofessionals. De MeetUps over de bezoekers van de toekomst, waren ook bedoeld als voedingsbodem voor het MuseumCamp en werden georganiseerd in samenwerking met Dick van Dijk (Waag Society) en museumconsulent Lorna Cruickshanks.

19 maart – 19 mei: Live restauratie *De ruïnes van Palmyra*

Het meer dan 4 meter brede schilderij *De ruïnes van Palmyra*, een van de topstukken van het Allard Pierson, werd voor het oog van bezoekers gerestaureerd. Bezoekers konden elke zondag gratis deelnemen aan een rondleiding en op 31 maart hield UvA-historicus Lucinda Dirven een druk bezochte lezing over de geschiedenis van het schilderij (zie ook 2.1).

4–14 april: Week van de Klassieken

De Week van de Klassieken had dit jaar als thema 'Van heinde en verre. Migratie in de klassieke wereld'. Het Allard Pierson organiseerde lezingen, rondleidingen, een boekpresentatie en een bijzonder participatieproject 'Verhalen van heinde en verre. Een nieuwe blik op de archeologische collectie'. Het Allard Pierson nodigde daartoe nieuwkomers in Amsterdam uit in het museum om de archeologische collecties beter te leren kennen en bij de objecten een persoonlijk verhaal te delen. Op zondag 7 april werd de uitkomst van dit project, een korte documentaire en een kleine tentoonstelling, gepresenteerd in het Museumcafé.

7 juni: Boekpresentatie *De geschiedenis van Nederland in 100 oude kaarten*

Conservator cartografie, geografie en reizen Reinder Storm schreef samen met Marieke van Delft, conservator oude drukken bij de Koninklijke Bibliotheek, een boek over de geschiedenis van Nederland aan de hand van honderd bijzondere historische kaarten. Er waren twee presentaties: een in het Allard Pierson en een in de Koninklijke Bibliotheek.

14–16 juni: MuseumCamp in het Muider slot
MuseumCamp is een driedaags programma waarin museum- en erfgoedprofessionals samen de grenzen van het vak opzoeken en

elkaar uitdagen. Het concept komt uit het Museum of Art and History in Santa Cruz, waar directeur Nina Simon in 2013 de eerste editie lanceerde. Het Allard Pierson haalde dit idee in 2016 samen met Waag naar Nederland en organiseerde tot nu toe drie succesvolle edities. Deze keer sloegen de deelnemers hun tenten op in de tuin van het Muiderslot.

14–19 juli: International Conference on the History of Cartography

De internationale conferentie over de geschiedenis van cartografie vond plaats in Amsterdam en werd mede georganiseerd door het Allard Pierson, waar ook de openingsreceptie plaatsvond (zie ook 2.2).

19–31 augustus: Summerschool History of the Book

De jaarlijkse summerschool History of the Book bood weer een programma à la carte. Deelnemers konden een of meer onderdelen kiezen of een programma van twee weken volgen. Zoals ieder jaar was het cursusaanbod interessant voor iedereen die belangstelling heeft voor boekgeschiedenis: onderzoekers, studenten, bibliotheek- en museummedewerkers en alle andere liefhebbers van boeken en manuscripten, druktechnieken en typografie (zie ook 2.2).

31 augustus: Frederik Mullerlezing

De Frederik Mullerlezing werd dit jaar gehouden door Lidewijde Paris en vond plaats in de Doopsgezinde Kerk. Paris vertelde over romans en leesplezier, en waarom zij denkt dat (papieren) romans nooit zullen verdwijnen.

7 oktober: TypeAmsterdam

De jaarlijkse lange middag over lopende letterzaken, geprogrammeerd door conservator grafische vormgeving Mathieu Lommen.

20 oktober 2019 – 20 januari 2020:

MuseumJeugdUniversiteit

Een serie van vier colleges waarin kinderen van verschillende experts leren over de kleine Egyptische god Bes. De colleges waren voor kinderen tussen de acht en twaalf jaar.

20 oktober: Opendeurendag

Gratis toegang voor iedereen om te vieren dat Allard Pierson Live en de tentoonstelling *Bes* zijn geopend. Met rondleidingen, muziek en kinderactiviteiten.

Lidewijde Paris houdt de Frederik Mullerlezing, 30 augustus 2019. Foto: Monique Kooijmans.

31 oktober – 16 december: Cursus Historische Cartografie

Een zevenweekse cursus voor iedereen die geïnteresseerd is in de geschiedenis van kaarten.

2 november: Museumnacht

Dansen bij de beelden van Bes die vj Mirjam Debets projecteerde, een demonstratie druktechnieken, een presentatie van alba amicorum en zelf een vriendenboekje maken; een groot aantal jongvolwassenen bezocht het Allard Pierson tijdens deze bruisende Museumnacht.

2 november 2019 – maart 2020: *Cmd P for 2079*

In het kader van de op deze dag geopende expositie *Cmd P for 2079* werden diverse rondleidingen georganiseerd. Op 20 december kon het publiek na de rondleiding in het Allard Pierson op excursie naar het AGA LAB, waar live demonstraties van verschillende grafische technieken plaatsvonden in de kunstenaars-werkplaats.

15–16 november: Amsterdam Symposium on the History of Food

Een Engelstalig, internationaal symposium over voedselgeschiedenis. Dit jaarlijkse symposium wordt door het Allard Pierson georganiseerd vanuit de collectie Geschiedenis van de Voeding. Tijdens het symposium werden de Johannes van Damprijs en

Joop Witteveenprijs uitgereikt, evenals het Professor J.M. van Winter Stipendium 2019 (zie ook 2.2).

16 november: Foodie Festival

Het Foodiefestival, de laagdrempelige en feestelijke afsluiter van het Amsterdam Symposium on the History of Food vond voor de vijfde keer plaats. Alles draaide er als vanouds om de liefde voor koken én om de bijzondere gastronomische collectie van het Allard Pierson. De workshops, lezingen, en interviews met kookboekenschrijvers en koks waren drukbezocht. Een greep uit het aanbod: Maarten Hell sprak over uit eten in Amsterdam vóór 1800, Marleen Willebrands sprak over vier eeuwen Nederlands-Indische keukenrecepten, Lenno Munnikes vertelde over zijn onderzoek naar het begin van broodjeszaken en automatiekien in Amsterdam en ging in gesprek met onder anderen Cees Holtkamp van Patisserie Holtkamp en Ben Mouwes van Mouwes Koshere Delicatessen, Leen Alberts gaf in samenwerking met Hotel De l'Europe een masterclass over de geschiedenis van bier en er waren proeverijen en signeersessies. Danny Jansen en Ijsbrand van Dijk maakten samen een kleine tentoonstelling met zeldzame edities uit de rijke collectie kookboeken van het Allard Pierson en Benjamin Li en het Lisser Art Museum (LAM) stelden een kleine expositie samen als resultaat van samenwerking met LAM.

Juryvoorzitter Louise Fresco overhandigt chefkok Alain Passard de Johannes van Damprijs, 15 november 2019. Foto: Monique Kooijmans.

**29 november: Lezing Archeologie Noord/
Zuidlijn**

Stadsarcheoloog Jerzy Gawronski ging in op de verschillende publieke producten die dit project heeft opgeleverd, zoals de bekroonde publicatie *Spul*, de vitrines in metrostation Rokin en de website [Below the Surface](#). Na de lezing werd het metrostation bezocht.

10 december: Presentatie *Boeken voor de geleerde burgerij*

In opdracht van het Allard Pierson schreef voormalig conservator handschriften Jos Biemans een omvangrijk boek over de voorgeschiedenis van onze organisatie, met de titel *Boeken voor de geleerde burgerij*. De presentatie, georganiseerd door het Allard Pierson, vond plaats in de Vondelkerk.

13 december: Neoklassieke architectuur rond de Oude Turfmarkt

Anders dan in ons omringende landen is sterk op de oudheid geïnspireerde architectuur uit de negentiende en vroege twintigste eeuw in Nederland vrij zeldzaam. Deze vriendenlezing werd gecombineerd met een wandeling in de omgeving van de Oude Turfmarkt.

**20 december 2019 – 5 januari 2020:
kerstvakantieprogramma**

Dagelijkse gratis rondleidingen door de tentoonstelling *Bes, kleine god in het Oude Egypte*,

knutselactiviteiten voor kinderen (Bes-kroon en -amulet maken). Op 3 januari 2020 was er een groot *Bestifal*, een speel- en dansfeest voor kinderen bij de animaties van vj Mirjam Debets, die ook tekende voor de introductiefilm van de tentoonstelling.

2.3 COMMUNICATIE EN MARKETING

Nieuw merk

In 2019 is stap voor stap gewerkt aan het laden van het nieuwe corporate merk het Allard Pierson – De Collecties van de Universiteit van Amsterdam. Er is begonnen met de kring die het nauwst bij het Allard Pierson betrokken is: alle relaties van het Allard Pierson Museum en van de Bijzondere Collecties. Zij ontvingen in januari een nieuwjaarskaart in de nieuwe huisstijl, ontwikkeld door ontwerpbureau Thonik, met een verwijzing naar de website die in eerste instantie naast de beide bestaande websites is gelanceerd. Alle corporate huisstijlmiddelen, zoals visitekaartjes en briefpapier, zijn in de loop van 2019 geproduceerd. In juli ontvingen meer dan 100.000 alumni van de Universiteit van Amsterdam de *Allard Pierson Mededelingen* met artikelen over het nieuwe Allard Pierson, waar Thonik een opvallende, grafische cover voor had ontworpen. In oktober verscheen een speciale bijlage bij *De Groene Amsterdammer* over het nieuwe Allard Pierson die bij alle

MUSIK

Bes wordt vaak afgebeeld met muzikanten, zoals een fluit, een luit, een harp of een tamboer. Muziek is er voor de goedertieren en vrolijk in de tempel. Het wordt vaak gebruikt om de goden te behagen. Het wordt ook gebruikt om de goden te behagen. Het wordt ook gebruikt om de goden te behagen.

WED

Bes is often represented with musical instruments, like a flute, a tambourine or a harp. Music is for merriment and for the call of the temple, to delight the gods. The musical instrument in Bes's hands often refers to his role as servant of mother and other goddesses.

DE

Met zijn dierse bengel Bes vrolijkheid. Daarom heeft een bijzondere status in het Oude Egypte. Het had het van de bron. Het dierse met dierlijke een partij. Bes, met zijn vrolijkheid. Het dierse met dierlijke een partij. Bes, met zijn vrolijkheid. Het dierse met dierlijke een partij.

DE

Bes's dancing brings joy with it. Dancing had a special status in Ancient Egypt. Deities who were shown were especially popular at the pharaoh's court. Bes, with his simple physique was also a good dancer. In the night, he came together by dancing his way. Deities sometimes had a lotus of Bes on their thigh, that however, had a largely erotic meaning.

DE

Het gezicht van Bes wordt vaak afgebeeld op flessen en vaten voor drank in een tempel. Dit suggereert dat Bes bij feestelijke gelegenheden vermaatschappij is niet op en toe. Dit kan komen van een relatie tussen met de godinnen Hathor met vrolijkheid met haar godinnen, en Bes was haar dienst.

DE

Bes's face often appeared on bottles and vessels in which a beverage is stored. This suggests that, in festive occasions, Bes was responsible for wine and beer. Also, there could be an association with religion, according to myth, Hathor was related with Bes, and Bes was her servant.

Impressie van de tentoonstelling *Bes, kleine god in het Oude Egypte*. Foto: Monique Kooijmans.

abonnees op de mat viel en aan museumbezoekers werd meegegeven. In de artikelen werd vooruitgekeken en dieper ingegaan op de in juli geopende presentatie *Amsterdam, creatieve stad 1600–1900*.

In het najaar is voor alle medewerkers een bijeenkomst georganiseerd met het doel gezamenlijk vast te stellen wat de gemeenschappelijke identiteit is van de nieuwe organisatie en wat het Allard Pierson betekent voor de vijf doelgroepen: museumbezoekers, de academische gemeenschap, studenten van de Universiteit van Amsterdam, externe relaties en het onderwijs. Met de uitkomsten is gewerkt aan een manifest voor het Allard Pierson dat ingezet wordt om aan relaties te presenteren en dat dient als meetlat bij plannen, programmering en productontwikkeling.

Campagne *Bes, kleine god in het Oude Egypte*

De feestelijke opening van de tentoonstelling *Bes* werd voorafgegaan door een persbijeenkomst. Het leidde tot diverse artikelen waaronder een plaats op de voorpagina van *Het Parool*. Er is een uitgebreide outdoor campagne ontwikkeld. Het affiche was vier periodes te zien in de abri's die aan de B-zijde (tegen de rijrichting in) beheerd worden door Amsterdam & Partners voor gebruik door culturele instellingen en twee periodes in de driehoeksborden. Een commercial die in lijn

met de introductiefilm werd geproduceerd door animator Mirjam Debets werd in twee periodes vertoond in de *Ster & Cultuur*-blokken op NPO 1, 2 en 3 en online. Er is geadverteerd in de *Uitkrant*, de *VPRO-gids*, de *Volkskrant*, *Trouw* en *Het Parool* en er werd een online (social media) campagne uitgezet. In vijftig hotels in het centrum was gedurende de kerstvakantie een korte trailer voor toeristen te zien.

In de nieuwsbrief van het Amsterdams Universiteitsfonds (AUF) is de tentoonstelling diverse keren aangekondigd, net als in *SPUI* en *Folia*. Samenwerkingen waren er met Stads-pas, We are Public, de Museumvereniging en de Vrije Academie. Om families met kinderen te werven is onder meer *Kidsproof* ingezet en is deelgenomen aan *Generaties op ontdekking* op platforms van *Trouw*.

Allard Pierson in de media

In 2019 bestond de totale berichtgeving uit 742 nieuwsberichten; de totale mediawaarde bedroeg € 1.592.691 en het totale bereik kwam uit op 58.477.100 (zie bijlage B). Ten opzichte van 2018 is dit een lichte daling die onder meer toe te rekenen is aan de nieuwe naam. De naam Allard Pierson werd vaak nog niet vermeld, er werd regelmatig teruggegrepen op de naam Bijzondere Collecties of alleen de UvA werd genoemd.

In het vierde kwartaal, rond de opening van *Bes* en de Opendeurendag, verschenen de meeste nieuwsberichten. De mediawaarde en het bereik waren toen eveneens het hoogst. Er verschenen artikelen in *Het Parool* en *NRC*. In 2019 trok de rechtszaak over het Krim-goud opnieuw de aandacht van de media.

3 COLLECTIES

3.1 COLLECTIEVORMING

In 2019 verwierf het Allard Pierson een aantal belangrijke collecties, mede dankzij enkele goede gevers en de steun van onze Vriendenverenigingen en diverse fondsen. Bijlage C geeft een overzicht van de belangrijkste acquisities. Hiermee is de totale waarde van onze collecties in eigendom met circa € 790.000 toegenomen. De meest vermeldenswaardige aanwinsten worden hieronder toegelicht.

De heer ir. G.L.M. van Loon uit Antwerpen droeg een collectie van zo'n 600 titelpagina's van atlassen uit de zestiende, zeventiende en achttiende eeuw over. Hieronder bevinden zich enkele onbekende prenten van prominente kunstenaars en nieuwe staten van bekende prenten. De collectie vormt daarmee een belangrijke bron voor onderzoek naar titelprenten en hun vervaardigers.

Het Brevier van Wilhelmina van Egmond is een opmerkelijk handschrift, geschreven in het derde kwart van de vijftiende eeuw, met

de inscriptie 'Dit boek hoort toe sint Anna konvent tot Delft'. Het was in gebruik in het Delftse Annaklooster en werd vermoedelijk daar ook vervaardigd. In het eerste kwart van de zestiende eeuw was het manuscript in bezit van de reguliere kanunnikes Wilhelmina van Egmond, dochter van heer Jan van Egmond. Het brevier is afkomstig van de erven van jhr. ir. P.J. Six en werd in langdurig bruikleen gegeven door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE).

De collectie Isotype van Gerd Arntz, een Duits-Nederlandse grafisch ontwerper die vooral bekend werd met zijn beeldstatistiek en pictogrammen, vormt een belangrijke aanvulling van onze grafische collecties en sluit uitstekend aan bij de al aanwezige collecties van ontwerper visuele informatie Paul Mijksenaar.

In 2018 was de collectie van de beroemde illustrator Hans G. Kresse al aangevuld met de manuscripten van enkele van zijn beroemde strips. In 2019 werd het eerste deel van het archief van Kresse geschonken, van groot

belang voor de bestudering van zijn werk. Het tweede deel zal bestaan uit een aantal manuscripten.

Mevrouw Isa de la Fontaine Verwey schonk ons een exemplaar van het bekende embleemboek *Quaeris quid sit amor* van Daniël Heinsius uit 1611. Het bijzondere aan dit exemplaar is dat verschillende handen er een flink aantal liederen aan toegevoegd hebben waarvan verschillende nog onbekend waren.

De proefdruk van *Fleurs, fruits et feuillages choisis de la flore et de la pomone de l'île de Java, peints d'après nature par Berthe Hoola van Nooten*, uitgegeven in Brussel in 1865, diende voor het bepalen van de juiste kleuren voor de lithograaf en is zowel belangrijk voor de collectie boekgeschiedenis als natuurlijke historie.

Uit de nalatenschap van de heer Joop Derksen, oud-medewerker van het Archeologisch Instituut van de UvA, kreeg het Allard Pierson 81 archeologische voorwerpen uit de eerste tot de vierde eeuw n. Chr. Het gaat om Romeinse olielampjes en Romeins aardewerk uit Noord-Afrika en een bijzondere glazen fles met een graving. De lampjes zijn een mooie aanvulling op de al aanwezige collectie en komen deels in de semipermanente opstelling. Van het aardewerk zijn twee fragmenten van een schaal zeer interessant door de voorstelling in

reliëf van hoge functionarissen die naar dieren spelen kijken.

Aankoop met steun van de Vrienden

De twee *Echtzangen* voor A.C. Steenbergen en J. Kriek, uitgegeven bij Crajenschot te Amsterdam in 1782, gebonden in twee contemporaine, rijkversierde roodleren banden, kwamen uit ter gelegenheid van een huwelijk. Het komt zelden voor dat beide exemplaren samen bewaard zijn gebleven.

Een albasten kom met hiërogliefeninscriptie van de predynastische koning Schorpioen, waarschijnlijk uit Hierakonpolis (Egypte), ca. 3150 v. Chr., en een houten model van een transportslede met de naam van Hatsjepsot, uit Thebe (tempel Deir el-Bahari), 1479–1457 v. Chr., zullen de Egyptische opstelling in het museum gaan verrijken.

Twee Vlaamse verluchte manuscripten – een gebeden- en een getijdenboek – afkomstig uit de bibliotheek van de bekende Amsterdamse bankier, koopman en mecenas Pompejus Occo (1483–1537) konden aangekocht worden met steun van de Vereniging Rembrandt (mede dankzij haar Drs. H. B. Philipp Fonds, haar Themafonds Middeleeuwen en Renaissance en haar BankGiro Loterij Aankoopfonds), het Mondriaan Fonds, het Hendrik Muller's Vaderlandsch Fonds en de Vrienden van het Allard Pierson.

Legaten

Het legaat van Marion Mosler verrijkte het Allard Pierson met 72 voorwerpen uit het Mediterrane gebied, vooral Egyptische faïence, Grieks aardewerk, Romeins glas, bronzen beeldjes en een zilveren munt, met als hoogtepunt een grote Attisch zwart-figurige hydria. Marion Mosler was al vanaf de jaren negentig van de vorige eeuw intensief betrokken bij het museum en had het grootste deel van deze collectie hier al langer als bruikleen ondergebracht.

Tegenover al deze aanwinsten staat een veelvoud aan collecties, afgewezen op basis van gebrek aan aansluiting bij het staande collectiebeleid en – in het geval van de archeologische collecties – op basis van onduidelijke herkomst. Afstoten van collecties vond vooral plaats op het gebied van knipselcollecties en doubletten van kaarten en gedrukte werken.

3.2 ONTSLUITING EN DIGITALISERING

Ontsluiting en digitalisering van erfgoed stonden in 2019 vooral in het teken van de implementatie van nieuwe systemen, zoals Alma en ArchivesSpace, en de conversie van de beeldbanken. Zowel de ontsluiting van collecties en archieven als de catalogisering van items zette zich gestaag voort. Er werden

nog steeds titels verwerkt in de Short Title Catalogue, Netherlands (STCN), een meerjarenproject dat leidt tot een substantiële verrijking van titelbeschrijvingen. Databestanden als het Album Academicum en het Joods Biografisch Woordenboek werden continu bijgehouden.

Itemontsluiting

In 2019 is de implementatie van Alma, een cloud-based library services platform, gerealiseerd voor de Bibliotheek UvA/HvA, als opvolger van Aleph. Vooral de uitleenmodule bleek gecompliceerd. Uit de conversie kwamen diverse werkzaamheden voort, waaronder het herstel van de koppelingen met andere systemen zoals Goobi en Adlib. De vindbaarheid van erfgoedmateriaal in de overkoepelende CataloguePlus is nog niet optimaal. De grote omvang en complexiteit van de catalogus vraagt ook om extra inzet bij zoeken en vinden. In 2020 zal hier veel aandacht aan worden besteed.

Het Team Erfgoed heeft mede vanwege de conversie minder gecatalogiseerd dan gebruikelijk, namelijk 8820 items (2016: 11.623). Heugelijk feit is dat in 2019 het handschriftenformat in gebruik kon worden genomen, zodat nu begonnen is met het inhalen van achterstanden op dit gebied. In Adlib, een toepassing voor web-base collectiemanagement gebruikt voor de theatercollecties,

zijn 11.223 nieuwe records aangemaakt (zie bijlage D).

lib.uva.nl

www.theatercollectie.uva.nl

Archiefontsluiting

De implementatie van ArchivesSpace, een web-based archives information management system, werd in 2019 afgerond. ArchivesSpace is ingericht voor het volledige proces van collectie- en archiefbeheer, vanaf binnenkomst tot publicatie en online aanvragen. Het systeem werd in juni in gebruik genomen, daarna is doorgewerkt aan de implementatie van de extra mogelijkheden van het systeem. De vindbaarheid van de collecties en archieven is hierdoor exponentieel toegenomen. Cursussen over het gebruik van ArchivesSpace voor medewerkers van het Allard Pierson werden gegeven door Emma Binnendijk en Tahirih Fruchaud. Alle eerder gepubliceerde inventarissen zijn naar ArchivesSpace overgezet. Er zijn 17 nieuwe collecties volledig geïnventariseerd (zie bijlage D).

In *Open Kennis!*, het beleidsplan 2019–2022 van de Bibliotheek UvA/HvA, is de ambitie opgenomen alle collecties en archieven van het Allard Pierson binnen enkele jaren op het hoogste niveau te hebben ontsloten. ArchivesSpace helpt bij het realiseren van deze ambitie.

archives.uba.uva.nl

Beeldbanken

Omdat de software waarop de diverse kleine beeldbanken van het Allard Pierson draaien verouderd is en wij al onze gedigitaliseerde collecties in één omgeving aan de klant willen aanbieden, worden alle beeldbanken van het Allard Pierson geleidelijk aan overgezet naar een centrale beeldbank. Hiermee is in 2019 een start gemaakt. De eerste vier beeldbanken, namelijk Boeken en handschriften, Portrettencollectie, Brieven en Affiches zijn gemigreerd. In 2020 zal de migratie van alle beeldbanken voltooid worden. De image server voor de beeldbank is overgezet naar een nieuwe omgeving die is voorbereid op de IIIF-standaard. De extra mogelijkheden die dit biedt, worden op een later moment geïmplementeerd.

www.uvaerfgoed.nl/beeldbank

Digitalisering

De digitalisering van de collecties van het Allard Pierson loopt vanaf 2019 geheel via Goobi, open-source software bedoeld om digitaliseringsprojecten voor instellingen voor cultureel erfgoed te ondersteunen. Opnames van integrale werken worden via deze workflow direct opgenomen in de beeldbank. In 2019 zijn wij gestopt met het uitbesteden van reguliere aanvragen via een extern bedrijf. Alleen grotere opdrachten worden nog uitbesteed. Een van deze opdrachten was de digitalisering van de Multatuli-collectie, in opdracht van het Multatuli-Genootschap, in verband

met het Multatuli-jaar in 2020. De reguliere opdrachten worden nu geheel intern afgehandeld. In 2019 heeft onze huisfotograaf Stephan van der Linden 694 objecten opgenomen, op basis van 338 opdrachten (zie bijlage D).

Album Academicum

De Stichting Academisch Erfgoed, waar de Universiteit van Amsterdam lid van is, heeft in 2019 het project [WikiWetenschappers](#) afgerond. Met dit project wil de SAE de historische gegevens van Nederlandse hoogleraren en vooraanstaande wetenschappers sinds 1575 centraal, gestructureerd en geredigeerd toegankelijk maken op Wikidata. Deze gegevens gaan fungeren als toegang tot de verspreide publicaties, collecties en archieven van Nederlandse wetenschappers die bij de verschillende (universitaire) bibliotheken en erfgoedinstellingen berusten. Het Amsterdamse Album Academicum vormt een van de bronnen voor dit overzicht. Het eindrapport van dit project geeft onder meer goed onderbouwde antwoorden op vragen over de bescherming van persoonsgegevens van betrokken wetenschappers. De volgende stap is de feitelijke verwerking van de gegevens van levende wetenschappers.

Digitaal archief

In 2019 is een begin gemaakt met een project voor een mogelijke implementatie van een digitaal archief. Het systeem moet de basis

worden voor alle diensten rond digitaal erfgoed, zowel als het gaat om gedigitaliseerde collecties als digital born collecties.

Website

De website van het nieuwe Allard Pierson is in 2019 gerealiseerd. Naast een nieuw gezicht voor het Allard Pierson biedt de website extra functionaliteiten zoals de online verkoop van tickets. Onderdeel van de website is een apart [zoekportaal](#) voor collecties.

www.allardpierson.nl

3.3 BEHEER EN BEHOUD

De werkzaamheden van de afdeling Beheer & Behoud lopen uiteen van restauraties en conserveringshandelingen tot de afhandeling van bruikleen- en collectieverkeer, collectie-management en de ondersteuning bij tentoonstellingen en presentaties. Daarnaast is de afdeling verantwoordelijk voor de passieve conservering van de collecties (klimaat, licht en pestmanagement), veiligheidszorg en calamiteiten en depotbeheer op diverse locaties. Ook houdt Beheer & Behoud toezicht op de erfgoedcollecties op de locaties van de UvA. Op beleidsniveau werden in 2019 verschillende procedures en werkprocessen ontwikkeld, waaronder de handleiding *Richtlijnen exposeren van papier*.

Collectiemanagement

Met behulp van Adlib is in 2019 gewerkt aan standplaatsregistratie van de archeologische collectie in de depots van de Oude Turfmarkt, inclusief het nummeren van objecten. Door de herinrichting vonden er veel mutaties plaats. Alle inkomende en uitgaande bruiklenen en de restauratieverslagen van 2019 werden verwerkt en er zijn circa 2000 foto's van de archeologische collectie aan het bestand toegevoegd.

In het IWO-depot is de standplaatsregistratie van de theatercollecties afgerond en heeft standplaatscontrole plaatsgevonden van de prenten en de BKR-collectie. Vanwege een ingrijpende storing van Adlib moest veel tijd besteed worden aan de monitoring van het herstel en controle van de data.

Depotbeheer

De Egyptische collectie werd in het voorjaar verhuisd van het haldepot naar het voordepot. De zwaardere stukken van de Egyptische collectie werden ondergebracht in het vleugeldepot. De grote Etruskische collectie werd verplaatst naar het IWO-depot. Op de derde verdieping is een nieuw depot ingericht voor kleinere gipsen. Grotere stukken werden in het depot van Crown Fine Art ondergebracht. In het IWO-depot hebben veel werkzaamheden plaatsgevonden om de efficiëntie en verantwoorde plaatsing te verbeteren. Een algehele

inspectie van de collecties in het depot van Crown heeft plaatsgevonden, onder andere van de collectie van de Artis Bibliotheek, die zich daar bevindt tot de renovatie van het gebouw is afgerond.

Klimaat, licht en pestmanagement

Het klimaat in de gebouwen, met extra aandacht voor de tentoonstellingsvleugel, is elke week gemeten. Advies is uitgebracht ter verbetering van de klimaatbeheersing. Regelmatig is over luchtvochtigheid en temperatuur gerapporteerd ten behoeve van tentoonstellingen, openbare ruimtes en kamers van medewerkers. Voor de tentoonstellingen en de kleine presentaties in de gangen en tijdens evenementen is telkens een apart lichtplan gemaakt en uitgevoerd.

Alle depots, de restauratieateliers, de quarantainekast, de onderzoekzaal en de tentoonstellingsruimten aan de Oude Turfmarkt zijn, zoals elk jaar, grondig schoongemaakt en geïnspecteerd op schimmel en ongedierte. Alle acquisities zijn gecontroleerd. Daarnaast vond er droogreiniging plaats van boeken en ander materiaal. Een grote klus in 2019 was de schoonmaak van de handbibliotheek archeologie, die vanaf de zolder naar de openbare handbibliotheek en het IWO-depot werd overgeplaatst.

Veiligheidszorg en calamiteiten

Veel tijd is gestoken in het CHV-netwerk musea Amsterdam-Centrum. Behalve het Allard Pierson zijn aangesloten het Amsterdam Museum, Museum Ons' Lieve Heer op Solder, Museum Willet-Holthuysen & Cromhouthuis, de Hermitage Amsterdam, de Nieuwe Kerk, het Joods Cultureel Kwartier en Museum Het Rembrandthuis. De CHV-plannen van de deelnemende organisaties werden dit jaar gedeeld, om van elkaars oplossingen en voorbeelden te kunnen leren. In 2019 is er een bijeenkomst op locatie georganiseerd, bedoeld als oefening rondom plaagdieren. Intern werden er bijeenkomsten gewijd aan randvoorwaarden bij het bouwen en inrichten van tentoonstellingen. Dit heeft geleid tot een ideaalscenario.

De afdeling heeft regelmatig ingegrepen bij (risico op) schade aan collectie of aan gebouw en vitrines, bij onder andere tentoonstellingen, transporten, onderzoek en bij digitalisering.

Bruikleen- en collectieverkeer

Er zijn 81 uit- en ingaande bruikleenaanvragen verwerkt voor in totaal 737 objecten (zie bijlage G). Daarnaast zijn er in totaal 17 verzekeringsaanvragen verwerkt en 13 transportaanvragen ten behoeve van digitalisering, restauraties, onderzoek en tentoonstellingen (exclusief het bruikleenverkeer en transporten

voor Erfgoed op de Campus). Interne transporten van grote stukken sculptuur hebben plaatsgevonden in samenwerking met Crown Fine Art. Tal van medewerkers hebben gekoördineerd en collecties begeleid ten behoeve van uitgaande bruiklenen, presentaties en onderzoek in binnen- en buitenland.

Conservering en restauratie

Ook in 2019 zijn er diverse conserveringshandelingen en restauraties aan objecten uitgevoerd ten behoeve van acquisities, digitalisering en tentoonstellingen, door eigen en externe restauratoren (zie bijlage F). Ten behoeve van gedrukte werken en handschriften, brieven en archieven, prenten, fotokaarten, fotoarchieven en glasdia's zijn standaard- of op maat gemaakte verpakkingen geleverd, evenals zuurvrije stroken voor de boekencollectie. De uitvoering van het kaften of verpakken lag in handen van medewerkers van de UB-afdeling Depots & Documentlevering en deels bij een extern bedrijf.

Onze papierrestaurator Anne Doebele heeft aan 68 items conserverings- en restauratiehandelingen verricht, boekrestaurator Rachelle Keller aan 51 items. Onze restaurator keramiek en gips Josée Lunsingh Scheurleer heeft 14 objecten gerestaureerd, restaurator metaal Ron Leenheer heeft vijf metalen objecten geconserveerd.

Het project conservering van de papyruscollecties door extern restaurator Machteld van der Feltz is dit jaar afgerond. In 2019 is ook een aantal schilderijen geconserveerd en gerestaureerd, met als belangrijkste het schilderij *De ruïnes van Palmyra*, dat in de openbare ruimte werd gerestaureerd door Douwes Fine Art, zodat het publiek kon meekijken en vragen stellen.

Erfgoed op locatie UvA en HvA

Op diverse locaties zijn objecten geplaatst, permanent of tijdelijk, eventueel voorzien van informatie. Ook zijn in verband met verhuizingen, onderhoudswerkzaamheden en verbouwingen collecties beschermd, verplaatst of indien nodig tijdelijk extern opgeslagen. Standplaatscontroles hebben plaatsgevonden op de locaties Maagdenhuis, Bushuis, Doelentheater, P.C. Hoofthuis, UB Singel en Sciencepark.

Op diverse locaties werd erfgoed geïnspecteerd, waaronder de verspreide objecten en de grote en kleine wandvitrine op Science Park, het depot op het Roeterseiland Campus (REC), de schilderijen in de Agnietenkapel en de objecten in de Academische Club. Alle affiches in de Doelenzaal van de Universiteitsbibliotheek werden vervangen door replica's. De restauratie van een buitenbeeld op het Roeterseiland werd opgestart. Voor de collectie computergeschiedenis werden uitgangspunten en voorwaarden geformuleerd, nodig voor de presentatie in de toekomstige nieuwbouw op het Science Park.

In 2019 is het project 'HvA Kunst en Erfgoed, inventarisatie 2019 en beleidsadvies' van start gegaan en afgerond. In alle gebouwen is de daar aanwezige collectie geïnventariseerd en is in een adviesrapport advies gegeven over toekomstig beheer en behoud.

Zanger Murhaf Alkurdi treedt op tijdens de Week van de Klassieken, 7 april 2019. Foto: Monique Kooijmans.

4 DEVELOPMENT

In het tweede kwartaal van 2019 startten een nieuw hoofd development Erika Happe, en een nieuwe commercieel manager Mechteld Molenaar, die verantwoordelijk zijn voor de zogenaamde eigen inkomsten van het Allard Pierson. Het gaat hier enerzijds om inkomsten uit filantropie (fondsenwerving, mecenaat en sponsoring), anderzijds om inkomsten uit de markt middels zaalverhuur, de exploitatie van de Espresso bar en winkel, en rondleidingen.

Het verslagjaar stond in het teken van het professionaliseren van processen én het inrichten van de Espresso bar en winkel plus de bezoekersbalie in de nieuwe publiekszone AP Live die in oktober feestelijk in gebruik werden genomen tijdens de opening van de tentoonstelling *Bes*. Deze vernieuwingsslag bracht met zich mee dat werd besloten om niet langer te werken met studenten in de publieksservice maar met medewerkers specifiek opgeleid voor het werken in de culturele sector.

Fondsenwerving

De samenvoeging van het Allard Pierson Museum en de Bijzondere Collecties tot een nieuwe organisatie, het Allard Pierson, betekende dat ook onze bestaande vrienden, donateurs, sponsors en de fondsen hierover zorgvuldig moesten worden geïnformeerd. We hebben daartoe vriendenbijeenkomsten georganiseerd, previews gehouden bij de openingen van *Amsterdam, creatieve stad* en *Bes*, en hebben er tijdens het jaarlijkse Allard Pierson-diner bij stilgestaan. Daarnaast is in diverse (vrienden)nieuwsbrieven aan de integratie aandacht besteed.

Het samengaan biedt ook kansen om nieuwe mensen bij onze organisatie te betrekken. Het verschijnen van het themanummer *Van Nijl tot Amstel*, het eerste nummer van het gezamenlijke vriendenblad, was een goede aanleiding om een nieuwe wervingsbrochure te ontwikkelen in de nieuwe huisstijl. De wervingsbrochure is samen met het vriendenblad aan meer dan 10.000 adressen waaronder die van alumni toegestuurd. Daarnaast is de brochure ingezet voor wervingsacties

tijdens de Opendeurendag en de Museumnacht.

De Vrienden van het Allard Pierson Museum en van de Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam zetten de eerste stappen, in nauw overleg met het Allard Pierson, om te komen tot een gezamenlijke juridische eenheid. De integratie was een goede moment om het gehanteerde vrienden- en mecenaatsmodel te herijken. De herijking heeft geleid tot aanpassingen aan het model. Noodzakelijkerwijs hebben we op de nieuwe website nieuwe 'Steun ons'-pagina's ontwikkeld. Dit jaar is een eerste begin gemaakt met het ontwikkelen van beleid op het gebied van nalatenschappen. Op het gebied van fondsenwerving onder particulieren werd nauw samengewerkt met de vriendenorganisaties en het Amsterdams Universiteitsfonds (AUF).

Om onze collecties levend te houden, te ontsluiten en aan het publiek te tonen, hebben we steun van derden nodig. Naast donaties en schenkingen van particulieren hebben opnieuw diverse fondsen onze projecten ondersteund. Aanvragen zijn in 2019 succesvol gedaan voor de najaarstentoonstellingen *Bes* (2019) en *Art Nouveau* (2020), voor de acquisitie van twee verluchte manuscripten uit de bibliotheek van Pompejus Occo, voor de verschillende activiteiten in het kader van de Amsterdam Symposium on the History

of Food en voor de verdere ontwikkeling van de ArcheoHotspot. Financiële bijdragen zijn verstrekt door vsbfonds, Prins Bernhard Cultuurfonds, Mondriaan Fonds, Vereniging Rembrandt, dr. Hendrik Muller's Vaderlandsch Fonds, het Amsterdams Universiteitsfonds, M.A.O.C. Gravin van Bylandt Stichting en Dorodarte.

Ook de Vereniging van Vrienden van het Allard Pierson Museum en de Stichting Vrienden van de Bijzondere Collecties droegen financieel bij. Het bedrijfsleven heeft ons voornamelijk in natura ondersteund.

Naast incidentele financiering van de Verweesde collecties (2019 en 2020) door OCW is er zicht op structurele financiering voor deze collectie door ditzelfde ministerie middels opname in de Culturele basisinfrastructuur 2021–2024.

Het Allard Pierson was opnieuw leidend bij het indienen van twee Europese subsidieaanvragen, door als penvoerder op te treden van een internationaal consortium: MATCH (Creative Europe, € 2 mio, uitslag juni 2020) en FOSTER (Horizon2020, € 4,5 mio, opnieuw in te dienen in maart 2020).

Commerciële zaken

De afgelopen jaren is er hard gewerkt om het museumgedeelte te moderniseren en de

gebouwen van het Allard Pierson Museum en de Bijzondere Collecties met elkaar te verbinden. Eén organisatie heeft één gebouw nodig met één ingang. De architectonische aanpassingen hebben onder andere geleid tot een nieuwe, gratis toegankelijke zone, onder de naam Allard Pierson Live. In deze zone werden dit verslagjaar de winkel en een nieuw museumcafé, de EspressoBar, gesitueerd. De bezoeker, student, wetenschapper, relatie en medewerker komen er met elkaar in contact. Het geheel biedt nieuwe kansen voor de eigen inkomsten uit de winkel, horeca en zaalverhuur.

EspressoBar en museumwinkel

De museumwinkel is het afgelopen jaar verplaatst naar Allard Pierson Live en vernieuwd. De huidige winkel heeft een breder aanbod. Naast boeken is het assortiment uitgebreid met artikelen die alle een connectie hebben met de collecties van het Allard Pierson. Dat zijn onder meer luxe artikelen als replica's, sieraden en glaswerk, maar ook luxere souvenirs en eigen merchandise die gerelateerd is aan Allard Pierson of aan een van onze tentoonstellingen.

In 2019 werd een nieuw museumcafé gerealiseerd in Allard Pierson Live. In samenspraak met een horeca-adviseur is een kleine (spool) keuken en bar met koelingen neergezet. Daarna is een keuze gemaakt voor koffie- en

theeveranciers en is het bescheiden assortiment vastgesteld. Belangrijk uitgangspunt hierbij bleef het feit dat de EspressoBar niet mocht concurreren met het bestaande Museumcafé, dat zich met een uitgebreidere menukaart kon blijven onderscheiden.

De EspressoBar is met circa 30 zitplaatsen een middelgrote horecagelegenheid waar de bezoeker een goede kop koffie kan drinken en waar kleine snacks, taart en koeken worden verkocht. Net als de winkel is ook de EspressoBar vrij toegankelijk; het is niet nodig een kaartje te kopen om koffie te drinken in de EspressoBar. Tegelijkertijd worden museumbezoekers door winkel en EspressoBar geleid als zij het museum willen verlaten.

Naast de museumbezoeker richten winkel en EspressoBar zich, door de gratis toegankelijkheid, ook op passanten, Amsterdammers, UvA-studenten, UvA-medewerkers, dagjesmensen en toeristen. De EspressoBar wordt in eigen beheer gerund; inkoop, administratie, menu en aanschaf van apparatuur zijn in handen van de afdeling. Voor zowel EspressoBar als museumwinkel zijn kwaliteit en optimale dienstverlening speerpunten. Daarnaast wordt bij inkoop voor EspressoBar en winkel veel belang gehecht aan fair trade en het werken met lokale producten en producenten. In de EspressoBar worden alleen vegetarische producten verkocht. In de eerste drie maanden

werd een omzet gedraaid van ruim € 9.700, de winkel had een netto omzet van ruim € 30.900, wat neerkomt op een gemiddelde besteding per bezoeker van € 0,90.

Zaalverhuur

Om de zakelijke verhuur van de bestaande en nieuwe zalen te kunnen opstarten was een professionaliseringsslag van de dienstverlening noodzaak. Inmiddels is er een werkstructuur opgezet waarbij de dagelijkse leiding van de kaartverkoop, de EspressoBar, winkel en evenementen in handen zijn van een dutymanager die op zijn of haar beurt een team servicemedewerkers aanstuurt. Daarnaast was het belangrijk dat het planningssysteem Yesplan ingericht werd op het laten uitvoeren van verschillende evenementen, bijeenkomsten en bezoeken tegelijkertijd in de bestaande zalen en de nieuwe zalen die na de verbouwing van Allard Pierson Live in gebruik zijn genomen. Evenementen die voorheen goeddeels werden voorbereid én uitgevoerd door een klein hospitality team, worden nu bij Commerciële zaken voorbereid en door het publieksserviceteam uitgevoerd. Er werd gestart met een opknopbeurt van de bestaande

zalen (Nina van Leerzaal en Regentenkamer). De voltooiing hiervan is voorzien in 2020.

Een belangrijke verschuiving in de interne verhuur (UvA) en verhuur aan relaties werd doorgevoerd. Er wordt veel minder korting gegeven op zaalhuur aan deze partijen. Waar voorheen de zalen intern om niet werden verhuurd, wordt nu een laag zaalhuurtarief gevraagd. In 2019 vonden er 784 evenementen plaats in het Allard Pierson. De omzet bedroeg ruim € 108.500.

Kassa en publieksservice

Zoals gezegd is de afdeling publieksservice geprofessionaliseerd. Er wordt niet langer met studenten gewerkt maar met mensen die gespecialiseerd zijn in het werken in een museum. Het werken met dit nieuwe team en het werken met dutymanagers heeft gezorgd voor een flinke verbetering in de kwaliteit van de dienstverlening aan de bezoeker. Ook de verplaatsing van de kassa naar de nieuwe hoofdingang betekent voor de bezoeker een verbetering; de hoofdingang is groter en herkenbaarder, de kassa is beter vindbaar en niet langer gecombineerd met de portiersloge.

Zitje in de EspressoBar, met uitzicht op het Rokin. Foto: Monique Kooijmans.

5 FINANCIËEL VERSLAG

In meerdere opzichten was 2019 een overgangsjaar. Vanwege de verbouwingen was de programmering beperkt en dat had invloed op de inkomsten uit bezoek, verhuur en winkel. De realisatie lag iets lager dan begroot. De inkomsten uit fondsenwerving daarentegen waren hoger dan begroot. Er werd vooral geworven voor de herinrichting en komende tentoonstellingen. Subsidies ontvangen wij

vooral in de vorm van een exploitatiebijdrage van de Universiteit van Amsterdam. Verder zijn de eenmalige toekenningen van ocw – met name voor de verweesde collecties – belangrijk om te vermelden.

Het exploitatieresultaat laat een bescheiden overschot zien. Dit is in lijn met de begroting van 2019.

<i>bedragen x 1000</i>	2019 huidig boekjaar	2019 begroting	2018 vorig boekjaar
Eigen inkomsten			
Publieksinkomsten binnenland	241	287	406
Kaartverkoop	165	207	276
Overige publieksinkomsten	76	80	130
Publieksinkomsten buitenland	0	0	0
Totaal publieksinkomsten	241	287	406
Sponsorinkomsten	0	0	0
Vergoeding coproducent	90	90	0
Overige directe inkomsten	0	0	0
Totaal overige directe inkomsten	90	90	0
Totaal directe inkomsten	331	377	406

<i>bedragen x 1000</i>	2019 huidig boekjaar	2019 begroting	2018 vorig boekjaar
Indirecte inkomsten	0	0	0
Private middelen: particulieren incl. vriendenverenigingen	10	10	10
Private middelen: bedrijven	102	100	91
Private middelen: private fondsen	1.011	1.126	706
Private middelen: goede doelenloterijen	0		0
Totaal bijdragen uit private middelen	1.123	1.236	807
Totaal eigen inkomsten	1.454	1.613	1.213
Subsidies			
Totaal structureel OCW	900	0	0
OCW: Regeling specifiek cultuurbeleid (publieksactiviteiten)	0	0	0
OCW: Erfgoedwet onderdeel huisvesting	0	0	0
OCW: Erfgoedwet onderdeel collectiebeheer	900	0	0
OCW: Kaderregeling exploitatiesubsidies onderzoek en wetenschap	0	0	0
Totaal structureel Provincie	0	0	0
Totaal structureel Gemeente	0	0	0
Totaal structurele publieke subsidie overig UvA	8.371	8.195	8.345
Totale structurele subsidies	9.271	8.195	8.345
Incidentele publieke subsidies	0	0	0
Totaal subsidies	9.271	8.195	8.345
Totale baten	10.725	9.808	9.558

<i>bedragen x 1000</i>	2019 huidig boekjaar	2019 begroting	2018 vorig boekjaar
Personeelslasten	-4.365	-3.860	-4.319
Huisvestingslasten	-2.885	-3.275	-2.872
Afschrijvingen	-86	-87	-93
Aankopen	-335	-75	-114
Overige lasten	-2.846	-2.464	-2.160
Totale lasten	-10.517	-9.761	-9.558
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	208	47	0
Saldo rentebaten/-lasten	0	0	0
Mutaties Aankoopfonds	0	0	0
Exploitatieresultaat	208	47	0

Merel van der Vaart tijdens de Allard Pierson MeetUp, 18 april 2019. Foto: Monique Kooijmans.

6 GOVERNANCE

Het Allard Pierson is onderdeel van een van de gemeenschappelijke diensten van de UvA, de Bibliotheken UvA/HvA. De bestuurlijke structuur van de UvA is vastgelegd in de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW) en in het daarop gebaseerde Universiteitsreglement, en is in overeenstemming met de code goed bestuur universiteiten van de Vereniging van Universiteiten (VSNU). Het Allard Pierson is geregistreerd in het Museumregister en het past, werkzaam zijnde in het museale veld, de Governance Code Cultuur toe.

Stichting Allard Pierson

De Stichting Allard Pierson (handelsnaam) is door het Allard Pierson opgericht om fondsenwervende activiteiten te kunnen verrichten in een privaatrechtelijke structuur, expliciet gescheiden van onderwijs en onderzoek zodat vermenging met en oneigenlijk gebruik van publiek geld wordt uitgesloten.

Het bestuur van de stichting wordt gevormd door drie personen, van wie de voorzitter (de directeur van het Allard Pierson) en de

secretaris in dienst zijn van de universiteit. De penningmeester is onafhankelijk. Om de (fondsenwervende) doelstelling van de Stichting Allard Pierson te kunnen realiseren is gewenste belangenverstrengeling nodig. Hiermee wordt bewust afgeweken van de code (zie GCC, principe 3, p. 27, eerste alinea). Het streven is in 2020 een onafhankelijk bestuur te hebben (zie GCC, principe 3).

Het bestuur wordt voorafgaand aan de komende cultuurnotaperiode aangevuld met leden die het brede domein van het Allard Pierson vertegenwoordigen. Hiertoe zullen profielen worden opgesteld en zal een transparante wervingsprocedure worden gevolgd. Tevens zullen dan de statuten worden aangepast, zodat zij voldoen aan de Governance Code Cultuur. Dit verslagjaar hebben wij de eerste voorbereidende werkzaamheden daartoe gedaan.

Het Allard Pierson heeft daarnaast met verschillende stichtingen van doen die (voormalig) eigenaar zijn van collecties (zie bijlage M).

Raad van Advies

Het bestuursmodel van de UvA werd dit jaar aangevuld met een Raad van Advies. Deze heeft tot taak advies te geven over het beleid van de directie en de algemene gang van zaken binnen het Allard Pierson. De Raad richt zich bij de vervulling van zijn taak op het belang van het Allard Pierson en weegt daarbij de belangen af van alle daarbij betrokken personen en instellingen. Ook behoort het tot zijn taak te beoordelen in hoeverre de organisatie voldoet aan de Principles en Best Practice bepalingen van de Governance Code Cultuur en daarover te adviseren.

In de Raad zijn de belangrijkste stakeholders van het Allard Pierson vertegenwoordigd: faculteiten UvA, UB, Vriendenverenigingen, collega-instelling Amsterdam, collega-instelling landelijk en het bedrijfsleven. De directeur van het Allard Pierson is secretaris. In 2019 kwamen het management en de Raad van Advies tweemaal bijeen.

Risicoanalyse

In deze risicoanalyse over 2019 geven we aan waar risico's zitten, hoeveel impact ze hebben en of we dat aanvaardbaar vinden.

onderwerp	kans	impact	risicobeheersing	status
Verbouwing en inbreiding Allard Pierson	midden	hoog	A: risico accepteren	onder controle
Voortgang algemene projecten	laag	laag	A: risico accepteren	onder controle
Voortgang project verweesde collecties	midden	midden	A: risico accepteren	onder controle
Herinrichting Allard Pierson	midden	hoog	A: risico accepteren	onder controle

Verbouwing en inbreiding Allard Pierson

Sinds 2018 werken we aan de verbouwing van het Allard Pierson. Dit project wordt uitgevoerd door een projectteam van Facility Services van de UvA en daar ligt ook de financiële controle. Het einde van de verbouwing is in zicht. We verwachten september 2020 het vernieuwde museumgedeelte te kunnen openen. Het project wordt financieel ondersteund door de Universiteit van Amsterdam

en externe financiers, waaronder de BankGiro Loterij en de Stichting Steunfonds Allard Pierson Museum. Financieel gezien zitten we in de afrondingsfase.

Voortgang algemene projecten

De projecten van het Allard Pierson worden periodiek gecontroleerd, de accountant PWC heeft geen aanvullende opmerkingen gesteld bij de jaarafsluiting. Hierin zit het grote

herinrichtingproject dat in 2020 zal worden afgerond en dat wordt gesteund door diverse fondsen. Het project tentoonstelling *Bes* wordt verlengd, in overleg met de twee partners gaat de tentoonstelling *Bes* pas in eind 2020 of begin 2021 naar een andere venue. Het was eerder voorzien.

Voortgang project verweesde collecties

Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (ocw) heeft een eenmalige bijdrage voor beheer en behoud toegekend van 1,5 miljoen euro, te besteden in 2019 en 2020. Het budget 2019 is eind december toegekend aan de UvA. In overleg met ocw schuiven we een deel van het budget door naar 2021. Financieel verantwoord en we het project in 2019 en 2020. De uitvoering van het projectplan loopt volgens planning.

Herinrichting Allard Pierson

Sinds 2015 werken we aan de herinrichting van het Allard Pierson. We verwachten dat de herinrichting in september 2020 wordt voltooid en dat we kort erna de herinrichting officieel kunnen openen. Het project wordt financieel ondersteund door de Universiteit van Amsterdam, de vriendenvereniging en een aantal externe financiers, waaronder de BankGiro Loterij, het vsbfonds, Dioraphte, het Amsterdams Universiteitsfonds en het Mondriaan Fonds. Financieel gezien zitten we in de laatste fase.

Het Allard Pierson is onderdeel van de Universiteit van Amsterdam, eventuele risico's zijn integraal onderdeel van de bedrijfsvoering universiteit.

BIJLAGEN

A BEZOEKERSAANTALLEN

In 2019 ontvingen wij voor museum, tentoonstellingen, onderzoekzaal, evenementen en bijeenkomsten 38.981 bezoekers.

januari	4.178
februari	2.764
maart	3.246
april	4.132
mei	2.309
juni	2.711
juli	2.168
augustus	2.880
september	3.070
oktober	3.491
november	4.935
december	3.098
totaal 2019	38.981

B MEDIAWAARDE

In 2019 bestond de totale berichtgeving uit 742 nieuwsberichten en bedroeg de totale mediawaarde € 1.592.691. Het totale bereik kwam uit op 58.477.100. De bereikcijfers zijn cumulatieve waarden en geven een indicatie van de potentiële contactmomenten.

In het vierde kwartaal verschenen de meeste nieuwsberichten. De mediawaarde en het bereik waren toen eveneens het hoogst. De media-aandacht vertoont enkele opvallende pieken. De hoogste pieken worden veroorzaakt door de rechtszaak over het Krimgoud.

nieuwsberichten	print	internet	totaal
kwartaal 1	58	82	140
kwartaal 2	57	98	155
kwartaal 3	47	143	190
kwartaal 4	102	155	257
totaal	264	478	742

mediawaarde	print	internet	totaal
kwartaal 1	€ 286.830	€ 9.629	€ 296.459
kwartaal 2	€ 396.621	€ 58.933	€ 455.555
kwartaal 3	€ 169.673	€ 57.564	€ 227.237
kwartaal 4	€ 549.604	€ 63.836	€ 613.441
totaal	€ 1.402.729	€ 189.962	€ 1.592.691

C ACQUISITIES

Objecten	kennisdomein of zwaartepunt	omvang	vorm
Theocritus a Ganda [= Daniël Heinsius], <i>Quaeris quid sit amor</i> . [Amsterdam: Herman de Buck, ca. 1601]. Doorschoten, met liederen toegevoegd in handschrift	Algemene cultuur- geschiedenis / Nederlandse letterkunde	1 band	schenking
Jean-François André, <i>Histoire des flibustiers</i> . Paris: Tiger, [1812–1813]	Algemene cultuur- geschiedenis	5 banden	schenking
<i>De reizende nieuws-bode</i> . Amsterdam: Wed. C. Kok, 1850–1855	Algemene cultuur- geschiedenis	6 banden	aankoop
<i>Materie of spel-boeksken, zynde zeer bekwame voorschriften voor de jongheid, om wel te leeren leezen en schryven</i> . Te Venlo: by de weduw H. Bontamps, 1814	Algemene cultuur- geschiedenis	1 band	aankoop
<i>Étrennes intéressantes des quatre parties du monde</i> . A Paris: chez Langlois-fils, 1797. Almanak in geborduurde band	Algemene cultuur- geschiedenis	1 band	aankoop
<i>Dicht en tooneel oeffeningen, door het Genootschap Sine labore nihil</i> . Te Amsteldam: bij A. Borchers, 1782. In Amsterdamse spiegelbanden	Algemene cultuur- geschiedenis	2 banden	aankoop
<i>Geheel nieuw, en volkomen handboek voor minërvaren koks, keukenmeiden en jong gehuwde vrouwen</i> . Amsterdam: H. Gartman, 1814	Algemene cultuur- geschiedenis	1 band	schenking
Echtzangen voor A.C. Steenbergen en J. Kriek. Amsterdam: Crajenschot, 1782. Met handgekleurde vignetten. In roodleren banden met zijden linten	Algemene cultuur- geschiedenis	2 banden	aankoop
<i>Le Nouveau Testament</i> . À Amsterdam: dans l'imprimerie de G.P. et J. Blaeu, aux dépens de la Compagnie, 1684. In band met goudstempel en zilverbeslag	Algemene cultuur- geschiedenis	1 band	aankoop

Objecten	kennisdomein of zwaartepunt	omvang	vorm
J. Rousset de Missy, <i>Gedenkwaardige histori, van de oorlogen tusschen de huizen van Vrankryk en Oostenryk</i> . 3 dln. Amsterdam: J. Ryckhoff jr., C. van Tongerlo, 1743	Algemene cultuur- geschiedenis	1 band	aankoop
Verzameling manuscripten met recepten, 1800–1950?	Algemene cultuur- geschiedenis / gastronomie		bruikleen
Collectie Riek Lotgering-Hillebrand	Algemene cultuur- geschiedenis / gastronomie	4 fichiers	schenking
Proefdruk van <i>Fleurs, fruits et feuillages choisis de la flore et de la pomone de l'île de Java, peints d'après nature par Berthe Hoola van Nooten</i> . Brussel 1865	Algemene cultuur- geschiedenis / natuurlijke historie	1 band	schenking
Kom met hiërogliefeninscriptie van de predynastische koning Schorpioen, albast, waarschijnlijk uit Hierakonpolis (Egypte), ca. 3150 v.Chr. [APM 19920]	Archeologie, Egypte	1 item	aankoop
Model van transportslede met de naam van Hatsjepsoet, hout, Thebe (tempel Deir el-Bahari), 1479–1457 v.Chr. [APM 19921]	Archeologie, Egypte	1 item	aankoop
Attische zwartfigurige hydria (APM 15765) en 71 kleinere voorwerpen uit het Mediterrane gebied van steen, aardewerk en metaal, vooral Egyptische faience, Grieks aardewerk, Romeins glas, bronzen beeldjes en een zilveren munt [APM 18764–18834]	Archeologie, Egypte, Klassieke Wereld	72 items	legaat
Boeotische terracotta's: 2 paardjes en 6 ruiters te paard, 6de eeuw v.Chr. [APM !8693–18700]	Archeologie, Griekenland	8 items	schenking
Hellenistisch aardewerk: 4 balsamaria en 3 schaaltes, 3de–1ste eeuw v.Chr. [APM 18922–18928]	Archeologie, Griekenland	7 items	schenking
Hettitische scherf uit Kanes (Kültepe), begin 2de millennium v.Chr. [APM 18916]	Archeologie, Nabije Oosten	1 item	schenking

Objecten	kennisdomein of zwaartepunt	omvang	vorm
Kleitichel met inscriptie, meegenomen uit Chogha Zanbil, ca. 1300 v.Chr. (APM 18917)	Archeologie, Nabije Oosten	1 item	bruikleen
Steen met spijkerschrift-inscriptie uit het paleis van Assurnasirpal II in Nimrud, 9de eeuw v.Chr. (APM 18918)	Archeologie, Nabije Oosten	1 item	schenking
Romeinse olielampjes, Romeins aardewerk uit Noord-Afrika, glazen fles en andere archeologische voorwerpen, 1ste–4de eeuw n.Chr. (APM 18835–18915)	Archeologie, Romeins	81 items	schenking
Fragment van glazen sprinkler, 3de eeuw n.Chr. (APM 18692)	Archeologie, Romeins	1 item	schenking
Stuk obsidiaan, gevonden in Lipari-stad (APM 18919)	Archeologie, Zuid-Italië	1 item	schenking
Aanvulling 2018 op het archief Best Verzorgde Boeken van de CPNB	Boekhistorische collecties	34 titels	schenking
Aanvulling op de collectie Vereniging voor Muziekhandelaren en Uitgevers	Boekhistorische collecties	0,5 meter	
<i>Atlas Tytel-print</i> -collectie Van Loon: titelpagina's van atlassen uit de 16de, 17de en 18de eeuw	Cartografie	ca. 600 items	schenking
Brevier van Willemina van Egmond. Delft, ca. 1450 / fol. 2v: ca. 1500 (Hs.)	Cultuurgeschiedenis van de middeleeuwen	1 band	bruikleen
Aanvulling op het archief van Jacques Presser	Cultuurgeschiedenis van de moderne tijd	3 archiefdozen	schenking
Aanvullingen op de collectie Allard en Pauline Pierson-Gildemeester	Cultuurgeschiedenis van de moderne tijd	2 archiefdozen	schenking
Collectie P.H.E. Muller van Brakel-Everts	Cultuurgeschiedenis van de moderne tijd	4 archiefdozen	schenking
Gebedenboek en getijdenboek uit de bibliotheek van Pompejus Occo. Vlaanderen, ca. 1490–1520	Cultuurgeschiedenis van de vroegmoderne tijd	2 banden	aankoop
Collectie Isotype Gerd Arntz	Grafische vormgeving	1,5 meter	schenking

Objecten	kennisdomein of zwaartepunt	omvang	vorm
Collectie Paul Mijksenaar	Grafische vormgeving	2 meter	schenking
Collectie Fré Cohen	Grafische vormgeving	126 tekeningen	schenking
Tekeningen van S.H. de Roos	Grafische vormgeving	enkele tekeningen	schenking
Aanvulling op de collectie Dance Flyers	Jazzcollectie	4 meter	
Collectie Maarten Derksen	Jazzcollectie	0,3 meter plus 100 geluidsdragers	schenking
Aanvulling op het archief van het Internationaal Literatuur Bureau	Nederlandse letterkunde	4 verhuisdozen	schenking
Aanvulling 2017–2018 op het archief van de Gouden Ganzenveer	Nederlandse letterkunde	2 archiefdozen	schenking
Brief van Albert Verwey aan Zon & Schild te Amersfoort, 1946	Nederlandse letterkunde	1 item	schenking
Manuscript met afschriften van Nederlandstalige gedichten, ca. 1790–1800	Nederlandse letterkunde	1 item	schenking
Aanvulling op het archief van Henriëtte Boas	Rosenthaliana	7 verhuisdozen	schenking
Archief van Hans G. Kresse	Stripcollectie	10 meter	schenking
Archief van Theo Kling en Henny Orri	Theatercollectie	4 verhuisdozen	schenking
Scripts van Jan Lemaire jr.	Theatercollectie	10 scripts	schenking
Archief van Martin van Dijk	Theatercollectie	6 archiefdozen	schenking
Archief van Cor Ruys	Theatercollectie	8 archiefdozen	schenking
Archief van Cor van Rijn	Theatercollectie	4 archiefdozen	schenking
Archief van Eric Alexander	Theatercollectie	3 archiefdozen	schenking
Archief van de Academie voor Theater en Dans, 1969–2005	Theatercollectie	35 meter	schenking
Digitale video's van OT Theater Rotterdam	Theatercollectie	148 digitale video's	schenking
'De Filosoof', pop gemaakt door Harry van Tussenbroek	Theatercollectie	1 item	schenking

Objecten	kennisdomein of zwaartepunt	omvang	vorm
Portretfoto van Gertrud Leistikow door Hugo Erfurth, 1912	Theatercollectie	1 item	schenking
Collectie studentenprotesten UvA	Universiteits- geschiedenis	digitale foto's	schenking
Archief van de studentenvereniging Perikles	Universiteits- geschiedenis	5 archiefdozen	schenking

D ONTSLUITING EN DIGITALISERING

In 2019 hebben het Erfgoedteam en het team Collectie- en Archiefontsluiting de volgende productie gemaakt:

Inventarissen

- Archief van het Genootschap voor Wetenschappelijke Filosofie
- Archief van de Stichting Speurwerk betreffende het Boek
- Archief van de Stichting Tarboet
- Archief van de vereniging Het Stripschap
- Archief van Johannes van Dam
- Archief van Ad Donker
- Archief van H.J. Pos
- Archief van Matthijs Vermeulen
- Archief van Ad Werner
- Collectie mw. L.M.R. Simons
- Collectie Tekstboekjes Opera/Operette
- Collectie Menukaarten van het Culinair Museum Amersfoort

Collectiebeschrijvingen

- Archief van het Genootschap voor Wetenschappelijke Filosofie
- Archief van de vereniging Het Stripschap
- Archief van Matthijs Vermeulen
- Collectie mw. L.M.R. Simons
- Collectie Menukaarten van het Culinair Museum Amersfoort

Gecatalogiseerde items in Aleph / Alma	
oude drukken	464
handschriften	22
kaartmateriaal	660
strips	246
Bibliotheca Rosenthaliana	702
overig	4.042
totaal	6.136

Gecatalogiseerd in Adlib	invoer	wijzigingen
objecten	1.364	7.616
archieven	29	60
boeken en av-materiaal	1.468	3.083
productiedatabase	969	3.817
Circuscollectie	562	2.564
personen en instellingen	6.831	934
totaal	11.223	18.074

Gecatalogiseerde collecties in Aleph / Alma	2019	totaal
boeken Nico Boerma	23	219
J.K. van der Korst	27	205
Roos Lubbers (kinderboeken)	22	91
Jan van Toorn	24	155
Volapük	184	320
nieuwe aanschaf BC (zowel oude als moderne drukken)	146	
pamfletten	96	
Irma Boom	85	
STCN	247	23.801
St. Gastronomische Bibliotheek	1.363	8.022
Heijting (kookboeken)	160	1.972
prenten Nico Boerma	212	3.082
Amstelodamica A.M. van de Waal	39	1.203
Instituut voor Grafische Techniek	1	255
Henk Gianotten (grafisch)	55	55
totaal	2.684	39.380

In 2019 zijn 694 objecten gefotografeerd, op basis van 338 opdrachten.

Aantal objecten*	binnenland	buitenland	intern	totaal	via catalogus
januari	15	24	29	68	
februari	12	8	23	43	8
maart	16	10	17	43	4
april	16	12	18	46	2
mei	24	7	61	92	1
juni	21	4	19	44	2
juli	24	9	50	83	3
augustus	8	1	29	38	0
september	10	3	11	24	3
oktober	16	20	67	103	5
november	19	5	49	73	3
december	18	7	12	37	4
totaal	199	110	385	694	35

Aantal opdrachten*	binnenland	buitenland	intern	totaal	via catalogus
januari	9	11	10	30	
februari	10	7	12	29	5
maart	13	7	9	29	3
april	15	8	10	33	1
mei	17	6	20	43	1
juni	10	3	10	23	2
juli	12	8	12	32	2
augustus	6	1	10	17	0
september	10	3	9	22	3
oktober	13	4	9	26	5

november	13	3	11	27	3
december	13	7	7	27	3
totaal	141	68	129	338	28

* daadwerkelijke aantal scans onbekend

E RAADPLEGING VAN DE COLLECTIES

Aantal gelijktijdige bezoekers Onderzoekzaal

	11.00 uur	13.00 uur	15.00 uur	daggemiddelde
januari	10	13	14	12
februari	9	13	14	12
maart	12	14	16	14
april	8	11	13	11
mei	10	12	15	12
juni	8	11	12	10
juli	6	9	11	9
augustus	6	8	11	8
september	8	9	10	9
oktober	7	10	11	9
november	9	10	12	10
december	7	9	11	10
totaal gemiddeld	8,3	10,8	13	11

Aantal aanvragen via OPC

totaal 2019	18.175
-------------	--------

Aanvragen buiten OPC

	kluisstukken	handschriften	KVB	toonkunst	archieven	overig	totaal
januari	28	110	15	7	47	20	227
februari	46	83	6	4	6	18	163
maart	56	74		36	2	22	190
april	31	46	10		22	9	118

Aanvragen buiten OPC

	kluisstukken	handschriften	KVB	toonkunst	archieven	overig	totaal
mei	42	33	2	2	5	8	92
juni	41	51	8	3	13	25	141
juli	52	95	16	2	9	9	183
augustus	55	72	11		8	33	179
september	51	15		9	7	22	104
oktober	39	27		2	2	25	95
november	65	33			4	30	132
december	38	35		1		46	120
totaal	544	674	68	66	125	267	1.744

Kluisaanvragen

	via OPC	niet via OPC	totaal
januari	27	28	55
februari	34	46	80
maart	27	56	83
april	55	31	86
mei	31	42	73
juni	13	41	54
juli	10	52	72
augustus	38	55	93
september	12	51	63
oktober	20	39	59
november	19	65	84
december	6	38	44
totaal	292	544	846

IWO-depot	aanvragen	bezoeken
januari	3	11
februari	7	10
maart	9	14
april	5	15
mei	10	12
juni	9	12
juli	4	11
augustus	1	5
september	6	17
oktober	10	17
november	4	10
december	2	8
totaal	70	142

Raadpleging beeldbanken	2017		2019		
	bezoeken	pagina's	bezoeken	pagina's	
UvA Erfgoed	13.144	102.038	31.387	221.556	
Affiches	1.050	3.193	956	2.435	beeldbank overgezet in december
Boeken en handschriften	1.132	7.666	3.020	7.859	beeldbank overgezet in november
Boekillustraties	812	3.774	741	4.858	
Botanie	3.815	34.928	2.935	10.557	
Brieven	676	11.444	1.147	20.025	beeldbank overgezet in december
Coornhert	2.329	41.029	2.769	31.927	
Doopsgezinde prenten	3.077	12.231	3.653	8.968	
Kaartencollectie	15.414	79.870	15.050	43.646	
Portrettencollectie	2.120	5.705	1.808	4.191	beeldbank overgezet in november

Raadpleging beeldbanken	2017		2019	
	bezoeken	pagina's	bezoeken	pagina's
Remonstrantse prenten	1.590	4.140	1.351	3.365
Romeyn de Hooghe	582	6.118	876	4.155
Ruysch	5.361	29.051	10.839	87.443
Schoolmuseum	24.453	107.820	30.207	66.168
Suriname 1599–1975	9.714	27.122	9.129	21.771
Universiteitsgeschiedenis	3.318	7.452	2.355	4.510
totaal	89.321	493.280	118.223	543.434

Raadpleging databanken	2017			2019		
	bezoeken	pagina's	hits	bezoeken	pagina's	hits
Album Academicum	110.749	295.962	733.001	111.588	299.189	794.014
Joods Biografisch Woordenboek	46.330	84.104	343.686	38.534	123.400	393.734
Theaterencyclopedie				235.122	514.919	827.909
Biblia Sacra	81.141	119.789	256.172	52.914	108.189	247.432
Academische Collecties (medium 2019 afgesloten)	20.297	205.731	244.078	9.812	138.042	155.908
				447.970	1.210.739	2.418.997

Afgehandelde vragen in de Onderzoekzaal

	Topdesk-vragen	e-mail	doorgestuurde e-mail	totaal
januari	17	65	26	108
februari	21	74	40	135
maart	18	46	32	96
april	10	48	17	75
mei	12	45	22	79

Afgehandelde vragen in de Onderzoekzaal

	Topdesk-vragen	e-mail	doorgestuurde e-mail	totaal
juni	34	49	32	115
juli	13	69	28	110
augustus	8	57	46	111
september	11	53	31	95
oktober	13	105	22	140
november	14	92	32	138
december	16	72	14	102
totaal	187	775	342	1.304

F CONSERVERING EN RESTAURATIES

Type object	inventarisnummer of signatuur	object of collectie
affiches		6 affiches Boekenweek
tekeningen		9 tekeningen, archief S.H. de Roos
affiches		Circusaffiche
affiches		4 affiches, Circuscollectie
affiches		Affiche, K.P.C. de Bazel
affiches	Hs. XLV, aanvulling	Affiche, Collectie van het Multatuli-Genootschap
divers	APM 10547	Hoofdband, Egypte
divers	Hs. Ros 801	Speld Baron George Rosenthal
divers		Herbarium, circa 1850
fotoalbums		Fotoalbum Johannes van Dam
gedrukte werken	2322 H 3	J. Bosscha, <i>Neerlands heldendaden te land</i> . Leeuwarden, 1870-1875
gedrukte werken	245 B 24	Démétrius Alexandre Zambaco, <i>Mémoire sur la lèpre observée à Constantinople</i> . Paris, 1887
gedrukte werken	310 C 20	Démétrius Alexandre Zambaco, <i>Mémoire sur la lèpre observée à Constantinople</i> . Paris, 1887
gedrukte werken	310 C 21	<i>Précis of official papers, being abstracts of all parliamentary returns dir. to be printed by both houses of Parliament. Session 1880, 81.</i> London, 1880-1882
gedrukte werken	OK 62-8077	<i>Phædri Augusti liberti Fabularum Aesopiarum libri V</i> . Amsterdam, 1703
gedrukte werken	DGK 847	Saint-Pierre de Bernardin, <i>Paul & Virginia. The Indian cottage; and, Elizabeth, or, The exiles of Siberia</i> . London, 19de eeuw
gedrukte werken	DGN 1852	Henry Gerbrandt, <i>Adventure in faith. The background in Europe and the development in Canada of the Bergthaler Mennonite Church of Manitoba</i> . Altona, 1970
gedrukte werken	G-9-0 ghew I/II (kk)	

Type object	inventarisnummer of signatuur	object of collectie
gedrukte werken	HB-Ros.Stzaal: 4 A 15	Talmud Yerušalmi, Jerusalem 1907
gedrukte werken	HB-KZL V 9 X 10	Atlas Maritime
gedrukte werken	KF 61-2257	J.F. Fritsch, <i>Handbuch für Prediger zur praktischen Behandlung der Leidensgeschichte</i> . Magdeburg, 1814
gedrukte werken	KF 61-3992	<i>Biblia</i> . Amsterdam, wed. Ravesteyn, 1657
gedrukte werken	KF 61-667	Bernard Picart e.a., <i>Naaukeurige beschryving der uitwendige godtsdienst-plichten, kerk-zeden en gewoontens van alle volkeren der waereldt</i> . Den Haag, Amsterdam, Rotterdam, 1727-1738
gedrukte werken	KF 62-1117	Jacob van Campen, <i>Afbeelding van 't stadt-huys van Amsterdam, in dartigh coopere platen geordineert</i> . Amsterdam, 17de eeuw
gedrukte werken	KF 62-3738, deel III.2	
gedrukte werken	KF 62-713	Jacques Issaverdens, <i>Histoire de L'Arménie. Enrichie de nombreuses figures</i> . Venise, 1888
gedrukte werken	KG 08-59	Aletta Jacobs, <i>De vrouw. Haar bouw en haar inwendige organen. Aanschouwelijk voorgesteld door beweegbare platen en met geïllustreerden, verklarenden tekst</i> . Deventer, 1921 (6de druk).
gedrukte werken	KL 08-14	Amphiareo Vespasiano, <i>Opera di frate Vespasiano Amphiareo da Ferrara, dell' Ordine minore conventuale</i> . Venezia, 1566
gedrukte werken	O 06-8775	Anthony Rich, <i>Dictionnaire des antiquités romaines et grecques ...</i> Paris, Didot, 1859
gedrukte werken	O 60-3056	Jacob Böhme, <i>Der Weeg zu Christo, verfasst in neun Büchlein</i> . Amsterdam, 1682
gedrukte werken	O 61-7232	Théodore Klein e.a., <i>Ordre naturel des oursins de mer et fossiles...</i> Paris, 1754
gedrukte werken	O 61-9300	Thielman Kerver, <i>Extravagantes communes</i> . Paris, 1513
gedrukte werken	O 62-1617	Johann Heinrich Bullinger, <i>Fiftie Godlie and learned sermons</i> . London, 1587
gedrukte werken	O 62-645	Convolut met drie Goudse ordonnanties, 17de en 18de eeuw
gedrukte werken	O 62-7771	Florentius Schuyl, <i>Pro veteri medicina</i> . Leiden, Amsterdam, 1670

Type object	inventarisnummer of signatuur	object of collectie
gedrukte werken	O 62-9363 (I)	Joannes van der Groen, <i>Den Nederlandtsen hovenier</i> . Amsterdam, ca. 1671. Deel 1 in convoluut
gedrukte werken	O 63-282 t/m 295	João de Castro, <i>Naauwkeurig verhaal van een reys door Portugijsen uyt Indien gedaan na Soez ...</i> Leiden, 1706–1707
gedrukte werken	O 63-3516	Lorenzo Pignoria, <i>Vetustissimae tabulae aeneae sacris Aegyptiorum simulachris coelatae accurata explicatio</i> . Venetië, 1605
gedrukte werken	O 63-5137	Johannes Swammerdam, <i>Historia insectorum generalis, ofte Algemeene verhandeling van de bloedeloose dierkens</i> . Utrecht, 1669
gedrukte werken	O 65-1968	Jan Philipsz Schabaelje, <i>Dialogues between a pilgrim, Adam, Noah, & Simon Cleophas</i> . Manchester, 1816.
gedrukte werken	O 66-65 (1-15)	Convoluut met publicaties van en over Brouërius Broes. Eind 18de eeuw
gedrukte werken	O 76-11 (2)	<i>Le livre de quatre couleurs</i> . Aux Quatre-Éléments, de l'Imprimerie des Quatre-Saisons, 1760
gedrukte werken	O 79-81 t/m 83	D. Oskamp, <i>Afbeeldingen der artseny-gewassen met derzelve Nederduitsche en Latynsche beschryvingen</i> . Amsterdam, 1796–...
gedrukte werken	O 93-54	<i>t Ondekte voordeel van alle wereldsche dingen; afgedeelt volgens de wetten der natuur, en natuurlijke saken</i> . Amsterdam, 1669
gedrukte werken	O 99-248	Everwijn Wassenbergh e.a., <i>Neerlands heldendaaden ter zee. Van de vroegste dagen af tot op den tegenwoordigen tyd</i> . Amsterdam, 1783
gedrukte werken	Obr. 260	Willem van Haren, <i>Ode</i> . Amsterdam, 1760
gedrukte werken	Obr. 412	P.H. Dronsberg, <i>Prys-courant van obligatiën, actiën en andere effecten. Geformeerd op autorisatie van de representanten van het volk van Amsterdam, door de onderstaande makelaars. Op vrijdag den 10 july 1795</i> . 1795.
gedrukte werken	Obr. 762	J.A. Cloeting, <i>Ordonnantie van de wissel-banck, binnen der stadt Delff. Ghepubliceert van't stadt-huys, naer voorgaende klock-gheslagh, den 1. july, 1621</i> . Delft, 1621
gedrukte werken	Obr. 9302	<i>Nieuw prentenboekje voor lieve kinderen</i> . Amsterdam, 1ste helft 19de eeuw

Type object	inventarisnummer of signatuur	object of collectie
gedrukte werken	Obr. FOL 003-362	<i>Zie ginds komt de Ryndam ... uit Canada aan!</i> Rotterdam, Holland-Amerika Lijn, 1959
gedrukte werken	OF 06-214-216	Bonaventura ab Overbeke, <i>Les restes de l'ancienne Rome</i> . Amsterdam, 1709
gedrukte werken	OF 63-105 I	Gazaeus Procopius, <i>In octatevchvm siue priores octo Veteris Testamenti libros antiquae lectiones commentarii</i> . Zürich, 1555
gedrukte werken	OF 63-1069	<i>Le fortificationi di Bvonaivto Lorini, nobile fiorentino</i> . Venetia, 1609
gedrukte werken	OF 75-5	<i>Gedeelte van Noort Kennemerlant</i> . Amsterdam: Hendrik de Leth, ca. 1729
gedrukte werken	OF 80-113	Jacob van Campen, <i>Afbeelding van 't stadt huys van Amsterdam</i> . Amsterdam, ca. 1664
gedrukte werken	OG 06-1286	Caspar Barlæus, <i>Mercator sapiens, sive Oratio de conjungendis mercaturæ & philosophiæ studiis ...</i> Amsterdam, 1632
gedrukte werken	OG 65-45	Dieryck Volckertsz Coornhert, <i>Wercken, waer van eenige noyt voor desen gedruct zyn</i> . Amsterdam, 1630
gedrukte werken	OG 77-32	<i>Copia. Testament of uysterste wille van den heere Daniel Raap</i> . 1754
gedrukte werken	OK 63-5103	<i>Opuscula varia ac praeclara. In quibus tota ferè medicina methodicè explicatur ...</i> Basel, 1558
gedrukte werken	OK 63-5980	P.C. Hooft, <i>Emblemata amatoria</i> . Amsterdam, 1611
gedrukte werken	OK 63-9034	Jan Swammerdam, <i>Ephemeris vita of afbeeldingh van 's menschen leven, vertoont in de ... historie van het vliegeng ende een-dagh-levent haft of oever-aas</i> . Amsterdam, 1675.
gedrukte werken	OK 65-1758 (2)	Jan Philipsz Schabaelje, <i>Lust hof des gemoets inhoudende verscheyden geestelycke oeffeningen ...</i> Haarlem, 1650. Deel 2 in convoluut
gedrukte werken	OL 06-30	Robert Wood, <i>The ruins of Palmyra, otherwise Tedmor, in the desert</i> . London, 1753
gedrukte werken	OL 63-1852	Jacob van Campen, <i>Afbeelding van 't stadt huys van Amsterdam</i> . Amsterdam, ca. 1664
gedrukte werken	OM 63-873	Hrotsvitha von Gandersheim en Conradus Celtis, <i>Opera</i> . [Nürnberg], 1501

Type object	inventarisnummer of signatuur	object of collectie
gedrukte werken	P 34-8135	F.A. Hayek, <i>Preise und Produktion</i> . Wien, 1931
gedrukte werken	P 70-6523	Gudkov Nikolaj, <i>Nagljadnyj russkij bukvar' po novoj orfografii</i> . Riga, 1937
gedrukte werken	Pfl-EX-37	Pamflet
gedrukte werken	ROF A-533	Voor-bereidselen tot de Bybelsche wysheid, en gebruik der Heilige en kerklijke historien
gedrukte werken	ROK A-1216	Menasseh Ben Israel, <i>De hoop van Israel. Een werck met groote naukeurigheid beschreven. Vermeerdert met de reysen van Benjamin Ionasz. van Tudelens</i> . Amsterdam, 1666.
gedrukte werken	UBA 389	Archief uitgave Brill
gedrukte werken	Hs. V J 50	Album amicorum van Joan Leonardsz Blasius
gedrukte werken	Vdl 2 F 18	Joost van den Vondel, <i>Palamedes</i> . Amsterdam, 1625
gedrukte werken		Muziekbladen
gedrukte werken		Muziekbladen
gedrukte werken		Alkmaarse almanak
gedrukte werken		Bundel losse katernen
gedrukte werken		Circuscollectie
gedrukte werken		De Amsterdamse Lantaarn
gedrukte werken		Jesu Christi Testamenten o.g.
gedrukte werken		Psalmenboek o.g.
glas	APM 09377	Staafe. Glas. Egypte
glas	APM 18814	Oinochoe. Glas. Collectie Marion Mosler
globe	Globe 006 A	Globe
handschriften	Hs. XII C 10	Jacob Böhme, <i>Het mysterium magnum</i> , 1623
handschriften	Hs. Ros. Pl. B-81	Otot ha-Ahavah
handschriften	Hs. XXX A 1, aanvulling	Remembrance award, toegekend aan Jacques Presser, 1965.
handschriften	Hs. Ros. Pl A-33	Keter Torah / Tien geboden

Type object	inventarisnummer of signatuur	object of collectie
kaarten	HB-KZL 1808 A 8 (26)	Kaart Amsterdam in <i>Atlas maior</i> van Ottens
kaarten	HB-KZL 21.10.151	Grote kaart van de Caraïben en Mexico
kaarten	HB-KZL 30.02.09	Schoolkaart Groot Atjeh
kaarten	HB-KZL 80.34.03	Kaartje Exposition 1883
kaarten	HB-KZL 109.17.01/10	Grote manuscriptkaart
kaarten	HB-KZL 104.18.31	Kaart op zijde, Nieuwe plattegrond Den Haag
kaarten	HB-KZL 100.09.05	Gerd Arntz, Nederland als industrieland
keramiek	APM 01103	Antefix. Terracotta
keramiek	APM 01325	Bes. Terracotta
metaal	APM 03916	Belletje met ketting
metaal	APM 04310	'Kohl'-staafje
metaal	APM 10210	Ring
metaal	APM 11424-1	Speerpunt
metaal	APM 11818	Speerpunt
prenten		7 anatomieprenten
prenten	Pfl. Port. plano 1653:2	<i>Ware afbeeldinge van het ghene hier t' Amsterdam, op dinghsdagh zijnde den 14. october, op een klaer en held're voormiddagh aen de lucht gesien is ...</i> Amsterdam, 1653
prenten	Pfl. Port. plano 1748-20	Prent
prenten	Port. Vondel A34a	Prent
prenten	Pr. C 1666	Willem van der Laegh, <i>Grontteekening vande Schovburg t'Amsterdam, gesticht in t jaar 1637.</i> Amsterdam, 1658
prenten	Pr. C 1686B	<i>Z.M. de koning Willem III bij de opening van het Noordzee-kanaal.</i> Amsterdam, 1887? Lithografie
prenten		3 centsprenten
schilderijen	000.049	Gerard Hofsted van Essen, <i>Ruïnes van Palmyra</i> , 1691 Olieverf op doek

Type object	inventarisnummer of signatuur	object of collectie
steen	APM 07070	Sarcofaagdeksel. Egypte
steen	APM 17998	Beeld. Kalksteen
tekeningen	ROS A3-1	Pastel
tekeningen	ROS A2-15	Pastel
tekeningen		Pastel
tekeningen	Pr. C 3139	Jan Boon, <i>Jan Lodewijk Pierson</i> . Krijttekening, 1935
tekeningen	UBA536	Fré Cohen, 140 houtskooltekeningen

G UITGAANDE BRUIKLEENEN

Bruikleenaanvrager	tentoonstelling	begindatum	einddatum	aantal
Het Hof van Nederland, Dordrecht	Te kunst en te Keur. 400 jaar Statenbijbels	10-11-2018	3-6-2019	1
Gutenberg-Museum, Mainz	Bauhaus und H. Berthold AG	6-9-2019	2-2-2020	11
Museum Het Rembrandthuis, Amsterdam	Rembrandt's Social Network	1-2-2019	19-5-2019	1
Ny Carlsberg Glyptotek, Kopenhagen	Palmyra – meeting place in the desert	19-9-2019	1-3-2020	1
Schweizerisches Nationalmuseum, Zürich	Scapegoat	15-3-2019	30-6-2019	1
Koninklijke Musea van Kunst en Geschiedenis, Brussel	Crossroads	1-9-2019	1-3-2020	41
Rijksmuseum van Oudheden, Leiden	Cyprus	10-10-2019	16-3-2020	7
Koninklijk Paleis op de Dam, Amsterdam	Het Universum van Amsterdam	28-6-2019	15-9-2019	50
Národní Muzeum, Praag	Fragments	5-6-2019	17-6-2019	1
Joods Historisch Museum, Amsterdam	Kabbalah – The Art of Jewish Mysticism	28-3-2019	25-8-2019	10
Rijksmuseum van Oudheden, Leiden	Egyptisch glas	2-5-2019	1-9-2019	10
Groninger Museum	Strijd! 100 jaar vrouwenkiesrecht in Nederland	19-4-2019	15-9-2019	4
Museum De Buitenplaats, Eelde	Nicolaas Wijnberg: de hoge hoed van Wijnberg	22-6-2019	22-9-2019	26
Opleiding restauratoren	MA-scriptie Technical Art History, Jan van Daal	6-3-2019	3-4-2019	4
Museum Meermanno, Den Haag	De Bijzondere Band	22-3-2019	23-6-2019	3
Rijksmuseum Twenthe, Enschede	Tischbein en de ontdekking van het gevoel	8-9-2019	18-1-2020	1
Scheepvaartmuseum, Amsterdam	Republiek aan Zee	1-5-2019	31-12-2019	5

Bruikleenaanvrager	tentoonstelling	begindatum	einddatum	aantal
Museum Wierdenland, Ezinge	Terpen en Tells	10-5-2019	30-9-2019	12
Kunsthall KAdE, Amersfoort	One Way Ticket to Mars	21-9-2019	12-1-2020	2
Rijksmuseum van Oudheden, Leiden	Paestum Ervaren	2-5-2019	1-9-2019	2
Gemeentemuseum Den Haag	Let's dance	28-9-2019	12-1-2020	89
Ateliergebouw	Onderzoek terracotta's	28-3-2019	1-7-2019	6
De Nieuwe Kerk, Amsterdam	Suriname	5-10-2019	2-2-2020	1
Het Nieuwe Instituut, Rotterdam	The Hoodie	25-11-2019	17-4-2020	1
Freek de Jonge	voorstelling Freek de Jonge met Brigitte Kaandorp	14-6-2019	18-6-2019	5
AMC Kunstzaken, Amsterdam	Kunst in de vitrines	9-7-2019	12-9-2019	14
Museum Henriette Polak, Zutphen	Alle dagen kunst	12-10-2019	9-2-2020	10
Embassy of the Free Mind, Amsterdam	Oog voor de Wereld	13-12-2019	28-3-2020	1
totaal				320

H PERSONEEL EN ORGANISATIE

In het jaar 2019 was er bij het Allard Pierson 45,6 FTE in dienst. Er zijn in totaal 185 personen werkzaam geweest, van wie 88 PID en PNID, 63 gastmedewerkers, 19 publieksbegeleiders en 15 stagiaires.

Management Allard Pierson

Wim Hupperetz, directeur
MARIKE van Roon, hoofdconservator
Erika Happe, hoofd development (vanaf april)
Lidewij van Valkenhoef, interim-hoofd development (tot april)

Secretariaat

Bianca Poederbach, secretariaat
Elise Richter, secretariaat
Tanja Roodenburg, relatiebeheer en secretariaat

Communicatie

Inge Scheijde, hoofd communicatie
Kelly Boender, medewerker communicatie
Sandra Buijs, medewerker communicatie
Pètra Huijgen, medewerker communicatie
Fleur Poots, medewerker communicatie

Development

Mechteld Molenaar, commercieel manager
Roselien de Jager, medewerker commerciële zaken

Meliantha Lelieveld, medewerker commerciële zaken
Titia Muntslag, receptie

Bedrijfsvoering en technische dienst

Ria Winters, facilitair manager
Wout Borst, hoofd technische dienst
Jessy Balentina, medewerker technische dienst
Kenneth Biljoen, medewerker technische dienst

Sector Kennis & Collecties

Astrid Balsem, conservator gedrukte werken
Erik Bastiaanse, conservator digitale collecties
René van Beek, conservator Klassieke Wereld
Jip Binsbergen, assistent-conservator natuurlijke historie
Esther Boeles, conservator universiteitsgeschiedenis
Rachel Boertjens, conservator joodse cultuurgeschiedenis
Rachel Cilia Werdmölder, junior-conservator joodse cultuurgeschiedenis
Paul Dijstelberge, conservator gedrukte werken tot 1800
Laurien de Gelder, junior-conservator Klassieke Wereld
Simon Groot, conservator muziekcollecties
Willem van Haarlem, conservator Egypte
Klaas van der Hoek, conservator handschriften en moderne letterkunde

Gonneke Janssen, informatiespecialist
uitvoerende kunsten
Géralda Jurriaans-Helle, conservator Klassieke
Wereld en Nabije Oosten
Hans van Keulen, conservator en teamleider
uitvoerende kunsten
Peter van der Krogt, Jansonius-conservator
Mathieu Lommen, conservator grafische
vormgeving en typografie
Joke Mammen, conservator geschiedenis van
de voeding
Hans Mulder, conservator natuurlijke historie
Marie-France van Oorsouw, gastcurator
Adriaan Plak, conservator kerkelijke collecties
(tot februari)
Stijn van Rossem, conservator kerkelijke
collecties (vanaf februari)
Liselotte Salters, informatiespecialist muziek
Manon Schooneman, informatiespecialist
theater
Reinder Storm, conservator cartografie
Gwendolyn Verbraak, assistent-conservator
gedrukte werken tot 1800
Jos van Waterschoot, conservator
boekgeschiedenis en strips
Ditmer Weertman, conservator
muziekcollecties

Afdeling Archief- & Collectieontsluiting

Tahirih Fruchaud, coördinator
Emma Binnendijk
Marleen Christensen-Michel
Milco Feijnenbuik, theaterencyclopedie

Fleur Groen
Marsha Keja
Radboud Kuijpers
Pieter Kuiper
Timo de Krosse
Stephan van der Linden, fotograaf
Abbo Santema
Wout Visser

Afdeling Beheer & Behoud

Sandra Marsfelder, hoofd
Anne Doebele, restaurator papier
Julia Hartendorp, behoudsmedewerker
theatercollecties
Marijke Hendriks, behoudsmedewerker
Tony Jonges, behoudsmedewerker
Rachelle Keller, restaurator boek en papier
Charlotte Lammers, projectleider beheer en
behoud
Ron Leenheer, behoudsmedewerker en
restaurator
Josée Lunsingh Scheurleer-van den Berg,
restaurator keramiek en gips
Birgit Maas, registrar
Peter Odding, collectiebeheerder
theatercollecties
John Robben, projectleider beheer en behoud
Sarina Vergeer, registrar
Jacqueline Weg, registrar

Sector Publiek & Presentaties

Mike Anderson, projectleider
Linda Barendse, projectleider

Kathelijne Eisses, projectleider
tentoonstellingen
Marlyn Everink, coördinator
ArcheoHotspots
Martine Kilburn, projectleider herinrichting
Paulien Retèl, projectleider publicaties
Sàndor Schouten, medewerker
publiekspresentaties
Lidewij van Valkenhoef, projectleider
Caroline Verweij, projectleider herinrichting
en tentoonstellingen
Durkje van der Wal, curator tentoonstelling
Art Nouveau
Marjolein Woltering, coördinator
ArcheoHotspots

Projectmedewerkers

Wietske Donkersloot
Eva van der Weerd
Manon Wittebol

Publieksbegeleiders

Laura de Bruijn-Soteras
Luca Bruls
Zoe Diouf
Albert de Kluijver
Sacha Knezevic
Daan Kwant
Rafael Joris Mulder
Tara Novakovic
Abel Schutte
Marte Sikkema
Merijn van der Sluijs

Vincent Smit
Niels Steensma
Daan Spanjaardt
Paula Stein
Vita Vernooij
Guy Vording
Patricia Werner Leanse
Ruud Westerink

Gastmedewerkers ArcheoHotspot

Jelle de Boer
Kees van den Bosch
Rick Bosman
Esther van den Brink
Marlies Bruin
Paola Buccioli
Jeroen Derks
Sam van Dijk
Donna Fluitsma
Susan Haswell
Eugene Joosten
Frans Klein
Marjo Kraaijeveld
Marion Kuipers-Verbuijs
Guus Lindeman
Kaisla Lönnqvist
Geraldine Raap
Jeanette Raap
Aletta Stradmeijer
Geerdien Vierstra-Jansen
Peter Vos
Anton de Vries
Hans Wagevoort

Marijke van Wijngaarden
Nienke Zoomer

Gastmedewerkers Kennis & Collecties

Meyltje van Aalst, archieven
Karin Acket, muziekcollecties
Floortje Bakkeren, uitvoerende kunsten en media
Tuja van den Berg, circuscollectie en theaterencyclopedie
Brenda Bernard, uitvoerende kunsten en media
Ger van den Beuken, muziekcollecties
Marga Coesèl, Artis Bibliotheek
Marc Duivenvoorden, muziekcollecties
Henk Elzinga, muziekcollecties
Monique Fasel, handschriften
Paula van Gestel-van het Schip, Explokart
Ludy Giebels, archieven
Esther Hasselaar, incunabelen en boekbanden
Jeannette Kok, kinderboeken en -prenten
Lucas Lacuelle, handschriften
Theo Lacuelle, muziekgeschiedenis
Ferjan Ormeling, Explokart
Florence Pieters, Artis Bibliotheek
Adriaan Plak, oude drukken
Alex Plantema, cartografische collecties
Maurits Reijnen, archieven
Richard Reiman, stripcollectie
Will Ross, stripcollectie
Günter Schilder, Explokart
Hans Sirks, muziekcollecties
Oscar Smit, muziekcollecties

Steeff Stijssiger, boekgeschiedenis
Dirk J. Tang
Anne Troelstra, Artis Bibliotheek
Albert Verschueren
Taco Walstra, Computermuseum
Fons Willemsen, muziekcollecties
Diny Winthagen, Artis Bibliotheek
Erik Zevenhuizen, Artis Bibliotheek
Johan de Zoete, Boekhistorische collecties

Gastschrijvers

Tijs Goldschmidt
Alexander Reeuwijk
Filiz Songu (biografie Emilie Haspels)

Stagiair(e)s

Suzanne van Beek, student UL
Naomi den Broeder, student geschiedenis RU
Emily Campbell, student kunstgeschiedenis UU
Marissa Griffioen, fellow Explokart
Simone de Haan, student Arts & Culture UvA
Milan Janic, snuffelstage
Robin Kissels, student Cultuurwetenschappen UvA
Fiep Korstanje
Ichelle van Leeuwen
Larissa Lemnos, student geschiedenis RU
Martyna Malysiak, stagiaire Holland Festival
Boris van der Meer
Sam Miskes, MA UvA
Renata Schiavo, MA UL
Judith Willems

I NEVENFUNCTIES VAN MEDEWERKERS

Astrid Balsem

- Redactielid van *Quaerendo. A Journal Devoted to Manuscripts and Printed Books*

René van Beek

- Reisbegeleider, in samenwerking met Labrys reizen en *de Volkskrant*, in 2019 voor een archeologische reis naar Sicilië
- Redactielid van *Allard Pierson Mededelingen* (tot 20 juni)

Esther Boeles

- Bestuurslid van Universeum, het Europees netwerk voor Academisch Erfgoed
- Lid van de programmacommissie van de internationale conferentie van Universeum, 18–21 juni 2019, Tsjechië
- Voorzitter van de werkgroep ‘Student Engagement’, Universeum
- Collectiebeheerder bij de Stichting Academisch Erfgoed

Rachel Boertjens

- Bestuurslid van het Genootschap Jacob Israël de Haan
- Redactielid van de *Studia Rosenthaliana*

Rachel Cilia Werdmölder

- Bestuurslid en penningmeester van Jong UvA

Paul Dijstelberge

- Universitair docent boekgeschiedenis aan de UvA
- Redactielid van *Quaerendo. A Journal Devoted to Manuscripts and Printed Books*
- Lid van het projectteam SHARP 2020

Laurien de Gelder

- Secretariaat van de Vereniging van Vrienden van het Allard Pierson Museum
- Algemeen bestuurslid van het hoofdbestuur van het Nederlands Klassiek Verbond
- Secretaris Stichting Babesch
- Initiatiefnemer van Platform Argos: over de geschiedenis van Nederlands archeologisch onderzoek in het Mediterraan gebied
- Reisbegeleider Oudheid Rome / Stedelijk Gymnasium Hilversum
- Collegereeks Cultureel Erfgoed (Universiteit van Amsterdam)
- Beleidsmedewerker van het Van Eesterenmuseum Amsterdam

Marissa Griffioen (fellow, Explokart)

- Lid van het organisatiecomité van de 28th International Conference on the History of Cartography, Amsterdam

Erika Happe

- Penningmeester van de Stichting W139

- Penningmeester van de Stichting Gasthuis Frascati
- Bestuurslid van de vve G.J. Rutgers

Klaas van der Hoek

- Tekstredacteur, eigenaar van Nieuwe alinea. Bureau voor tekstredactie
- Extern adviseur van het Nederlands Letterenfonds
- Redactielid van *Allard Pierson Mededelingen*

Wim Hupperetz

- Voorzitter van de monitoringscommissie Musea, Raad voor Cultuur (tot juni 2019)
- Bestuurslid van de Stichting 1001-Vrouwen
- Lid van de programmacommissie 2/3D fotografie conferentie Rijksmuseum 2019
- Bestuurslid van de Stichting RING
- Lid van de adviescommissie van de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur: advisering CvB renovatie Boijmans van Beuningen Museum
- Lid van de commissie Kunst, Erfgoed & Archief (KEA) van de VU Bibliotheek
- Voorzitter van de Stichting ArcheoHotspots
- Bijzonder hoogleraar KOG aan de Vrije Universiteit
- Lid van de VENI-commissie NWO (2019–2020)
- Lid van de VIDI-commissie NWO (2019–2020)
- Reviewer voor EU H2020-SC6-2019-calls migration, transformations, governance
- Reviewer voor EU Marie Curie Grants

Gonneke Janssen

- Bestuurslid van de Sector Informatieverzorging Musea in Nederland (SIMIN) van de Museumvereniging

Geralda Jurriaans-Helle

- Redactielid van *Babesch, Annual Papers on Mediterranean Archaeology*
- Redactielid van *Allard Pierson Mededelingen* (tot 20 juni)
- Lid van de Klachtencommissie UvA (tijdelijk, maart 2019)
- Lid van het Centraal Stembureau van de UvA

Hans van Keulen

- Voorzitter van de Raad van Toezicht van Meervaart (tot juni 2019)
- Lid van het executive committee van de International Association of Libraries, Museums, Archives and Documentation Centres of the Performing Arts (SIBMAS)
- Lid van de Adviescommissie Cultuurnota Gemeente Utrecht 2021–2024

Joke Mammen

- Secretaris van de Joop Witteveenprijs en Johannes van Damprijs
- Jurylid voor de Johannes van Damprijs
- Lid van de organizing committee van het Amsterdam Symposium on the History of Food in the Low Countries

- Secretaris van het Professor J.M. van Winter Stipendium
- Secretaris en penningmeester van de Stichting Gastronomische Bibliotheek

Ferjan Ormeling

- Lid van de Dutch- and German-speaking Division van de UNGEGN
- Voorzitter van de KNAG Adviescommissie Aardrijkskundige namen in Nederland
- Voorzitter van de redactie van het historisch-cartografisch tijdschrift *Caert-Thresoor*
- Redactielid van het tijdschrift voor cartografie en geodesie *Geo-Info*
- Lid van de raad van advies van GeoFort
- Secretaris van de Stichting Atlas van Nederland
- Lid van de IGU Commission on Toponymy
- Lid van de ICA Commission on Atlas Cartography
- Voorzitter van het ICA Awards Committee
- Lid van de Editorial Board en review editor van de *International Journal of Cartography*

Elise Richter

- Bestuurslid en vice-voorzitter van Jong UvA

Marika van Roon

- Bestuurslid van Wikimedia Nederland
- Bestuurslid van het Wim Crouwel Instituut
- Secretaris van de Stichting Academisch Erfgoed

- Bestuurslid van de Stichting Museum Enschedé
- Bestuurslid van de Stichting Arnon Grunberg Archief
- Voorzitter van de jury voor de Joop Witteveenprijs
- Redactielid van *Allard Pierson Mededelingen*
- Lid van het projectteam SHARP 2020

Stijn van Rossem

- Docent grafische vormgeving aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten (KASK), Gent
- Bestuurslid van de Vlaamse Werkgroep Boekwetenschap

Reinder Storm

- Redactiesecretariaat van het historisch-cartografische tijdschrift *Caert-Thresoor*
- Lid van de Werkgroep Geschiedenis van de Kartografie
- Voorzitter van de UKB-werkgroep Kaarten en GIS

Bram Vannieuwenhuyze

- Voorzitter van de 28th International Conference on the History of Cartography, Amsterdam, 14–19 juli
- Organisatie (i.s.m. Reinout Rutte) van de workshop *The Rise of Cities Revisited*, Antwerpen, 22 november

Gwendolyn Verbraak

- Secretaris van de Nederlandse Boekhistorische Vereniging (NBV)
- Redactielid van het *Jaarboek van het Nederlands Genootschap van Bibliofielen*

Jos van Waterschoot

- Recensent voor het stripblad *Eppo*
- Recensent voor *StripNieuws*
- Bestuurslid van de Stichting Jan Kruis Collectie
- Bestuurslid van de Stichting aaStrips / Stripmaker des Vaderlands

J PUBLICATIES VAN MEDEWERKERS

Astrid Balsem

■ ‘Gout, Carmyn, en Oltermaryn. Oogverblindende kleuren in een familiebijbel’, *Allard Pierson Mededelingen*, nr. 120 (2019), p. 36–37

René van Beek

- ‘Een Etruskische prachtkan’, *Allard Pierson Mededelingen*, nr. 120 (2019), p. 22–23
- ‘Glazen kommen met mooie kleuren’, *Allard Pierson Mededelingen*, nr. 120 (2019), p. 24–25
- ‘Romeinen kijken u aan. Een Egyptische priester’, *Allard Pierson Mededelingen*, nr. 120 (2019), p. 27
- ‘Twee inktpotten en “macht” in het antieke Rome’, *Allard Pierson Mededelingen*, nr. 120 (2019), p. 28–29
- ‘Nederlands onderzoek in het antieke Klazomenai aan de westkust van Turkije’, *Tijdschrift voor Mediterrane Archeologie* 60, p. 107–115

Esther Boeles

■ ‘Wertheims borstbeeld van Zeeman’, *Allard Pierson Mededelingen*, nr. 120 (2019), p. 50–51

Rachel Boertjens

■ ‘Het Athiaskastje en Amsterdamse Hebreeuwse letters’, *Allard Pierson Mededelingen*, nr. 120 (2019), p. 40–41

Paul Dijstelberge

- ‘Zinloze kennis. De anatomische atlas van Govard Bidloo’, *Allard Pierson Mededelingen*, nr. 120 (2019), p. 38–39
- Met Kuniko Forrer, *Kennis is pracht. De Alkmaarse Librije*, Alkmaar 2019 (= *Stichting Alkmaarse Historische Publicaties*, 17)

Laurien de Gelder

- ‘Een bronzen gazelle. Een nieuw topstuk in de collectie van het Allard Pierson’, *Allard Pierson Mededelingen*, nr. 120 (2019), p. 16–17
- Met Jonas Danckers, ‘Een prehistoricus in een Klassieke Wereld. De academische erfenis van Hendrik Leopold’, *Tijdschrift voor Mediterrane Archeologie* 60 (2019)

Marissa Griffioen

■ ‘Cartografie op de prenten van Jan en Casper Luyken’, *De Boekenwereld* 35 (2019), nr. 2, p. 26–31

Willem van Haarlem

- ““But he has broken every jar in the place, as he said he would...” Letters of Petrie to Von Bissing: a short contribution to the history of Egyptology’, *The Journal of Egyptian Archaeology* 105 (2019) [online available]
- ‘Recensie van Bietak, M., i.a. (eds.), *Ancient Egyptian and Ancient Near Eastern Palaces I*’, Vienna 2018, *BiOr* 75 (2019), p. 185–188

- ‘Temple Deposits in Early Dynastic Egypt: The Case of Tell Ibrahim Awad’, *BAR International Series S2931* (2019)
- ‘Dienaar van de dode tot in het graf. Een sjawabti van Nesdenemet’, *Allard Pierson Mededelingen*, nr. 120 (2019), p. 11
- ‘Een loflied op de zon bij de ingang van een graf. Stelofoor beeld van Amenemheb’, *Allard Pierson Mededelingen*, nr. 120 (2019), p. 12
- ‘Monumentale bibliografie uit het elitegraf van Mehi’, *Allard Pierson Mededelingen*, nr. 120 (2019), p. 15

Klaas van der Hoek

- ‘Cultuurhistoricus van formaat. De man: Allard Pierson’, *Allard Pierson Mededelingen*, nr. 120 (2019), p. 4–6
- ‘Een monumentaal manuscript uit middeleeuws Amsterdam. Koorbijbel’, *Allard Pierson Mededelingen*, nr. 120 (2019), p. 32–33
- “‘Het zal nu wel gauw uit zijn”. Briefje van Willem Kloos aan Albert Verwey’, *Allard Pierson Mededelingen*, nr. 120 (2019), p. 48–49

Wim Hupperetz

- Met Marike van Roon, ‘Het nieuwe Allard Pierson’, *Allard Pierson Mededelingen*, nr. 120 (2019), p. 2–3
- ‘Van Nijl tot Amstel’, *Allard Pierson Mededelingen*, nr. 120 (2019), p. 7–8

Geralda Jurriaans-Helle

- ‘Van Nijl tot Amstel’, *Allard Pierson Mededelingen*, nr. 120 (2019), p. 18
- ‘Goden te gast. De vage grens tussen goden en mensenwereld in de Griekse vaasschilderkunst’, *Allard Pierson Mededelingen*, nr. 120 (2019), p. 19–21

Hans van Keulen

- ‘Nieuwe media in de achttiende eeuw. Het diafanorama van Pieter Barbiers (1788)’, *Allard Pierson Mededelingen*, nr. 120 (2019), p. 46–47

Peter van der Krogt

- ‘Een nieuwe wereldkaart van Joan Blaeu?’, *De Boekenwereld* 35 (2019), nr. 2, p. 20–25
- ‘L’usage des globes dans la société européenne aux XVIIe–XVIIIe siècles’, in: Catherine Hofmann & François Nawrocki (red.), *Le Monde en sphères*, Paris: Bibliothèque nationale de France, 2019, p. 144–151
- ‘The “Very First” Printed Map of the Island of St. Thomas – Made 300 Years Ago by Simon de Bon Maison’, *The Portolan*, nr. 106 (winter 2019), p. 37–41

Mathieu Lommen

- ‘Letters as models: printed lettering model books’, *Parenthesis, the Journal of the Fine Press Book Association*, herfst 2019, p. 24–25
- ‘Letters met de cornet: modellen voor banketbakkers’, *De Boekenwereld* 35 (2019), nr. 1, p. 72–77

- “Geheel cover tegenover geheel content”. Twee recente boekontwerpen van Irma Boom’, *Allard Pierson Mededelingen*, nr. 120 (2019), p. 52–53

Joke Mammen

- Met Marike van Roon, ‘Een achttiende-eeuwse bestseller. De volmaakte Hollandsche keuken-meid’, *Allard Pierson Mededelingen*, nr. 120 (2019), p. 44–45

Hans Mulder

- ‘Een geschilderd herbarium voor de hortus van Amsterdam. De Moninckx-atlas’, *Allard Pierson Mededelingen*, nr. 120 (2019), p. 42–43
- ‘De drukkers van Amsterdamse publicaties van Maria Sibylla Merian’, *De Boekenwereld* 35 (2019), p. 76–81

Ferjan Ormeling

- ‘De wereldkaart van al-Idrisi’, in: P. Pellenbarg (red.), *Keunings erfenis, beelden uit de geschiedenis van de FRW/RUG*, Groningen: Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen, p. 278–279
- ‘Koning opent eerste ICHC-tentoonstelling’, *Geo-Info*, 2019-4, p. 4–5
- Met Reinder Storm, ‘Het 28e internationale congres over de geschiedenis van de Kartografie, Amsterdam 14–19 juli 2019’, *Geo-Info*, 2019-5, p. 24–27
- ‘The exploration and survey of the outlying islands of Indonesia’, in: A.J. Kent e.a. (red.),

Mapping empires: colonial cartographies of land and sea, Springer Nature, p. 37–61

- ‘The origin of sea names’, in: S.D. Brunn & R. Kehrein (red.), *Handbook of the changing world language map*, Springer Nature, p. 2053–2068

Marike van Roon

- Met Wim Hupperetz, ‘Het nieuwe Allard Pierson’, *Allard Pierson Mededelingen*, nr. 120 (2019), p. 2–3
- Met Joke Mammen, ‘Een achttiende-eeuwse bestseller. De volmaakte Hollandsche keuken-meid’, *Allard Pierson Mededelingen*, nr. 120 (2019), p. 44–45

Reinder Storm

- Met Bram Vannieuwenhuyze, ‘Voorstelling en potentieel van de kaartencollectie van de Universiteit van Amsterdam’, *Simulacrum* 27 (2019), nr. 4, p. 4–11
- Met Marieke van Delft, m.m.v. Peter van der Krogt, Bram Vannieuwenhuyze, Marleen Smit, Huibert Crijns & Ronald Prud’homme van Reine, *De geschiedenis van Nederland in 100 oude kaarten*, Tiel: Lannoo / Koninklijke Bibliotheek / Allard Pierson, 2019, 1ste–4de druk
- ‘De kracht van kaarten’, *Geo-info*, 2019-5, p. 7
- Met Ferjan Ormeling, ‘Het 28e internationale congres over de geschiedenis van de Kartografie, Amsterdam 14–19 juli 2019’, *Geo-Info* 2019-5, p. 24–27

- ‘Atlas Royal’, *Geografie*, febr. 2019, p. 34–35
- ‘Zijn boekdrukkers molenaars? Een belastingkwestie verbeeld op een kaart van Sijthoff’, *Geografie*, sept. 2019, p. 36–37
- ‘150 jaar Suezkanaal. Een kaart uit 1860’, *Geografie*, nov./dec. 2019, p. 30–31
- ‘Tijdstromen. Geschiedenis als “info-graphic”’, *De Boekenwereld* 35 (2019), nr. 2, p. 16–19
- ‘[recensie van] Wereldtheater. De geschiedenis van de cartografie [...]’, *Caert-Thresoor* 38 (2019), nr. 1, p. 29–30
- ‘In de ban van Atlas. De Gouden Eeuw van de Amsterdamse cartografie’, in: Alice Taatgen (red.), *Het Universum van Amsterdam. Schatten uit de gouden eeuw van de cartografie*, Zwolle: Waanders, 2019, p. 20–57
- ‘Under the spell of Atlas. The Golden Age of Amsterdam cartography’, in: Alice Taatgen (red.), *The Universe of Amsterdam. Treasures from the Golden Age of cartography*, Zwolle: Waanders, 2019, p. 20–57
- ‘Over een vreugdeloze verzamelaar, een artistieke kast en een grote atlas. Het Blaeu-kabinet’, *Allard Pierson Mededelingen*, nr. 120 (2019), p. 34–35

Bram Vannieuwenhuyze

- ‘Oude kaarten op de wip’, *Agora. Magazine voor Sociaalruimtelijke Vraagstukken*, 35 (2019), nr. 4, p. 8–11
- ‘Stadstoponymie en stadsgeschiedenis: de kloof en de bruggen’, *Handelingen van de*

Koninklijke Commissie voor Toponymie & Dialectologie, xci (2019), p. 133–151

- Met Luuk van der Vaart, Djoeke van Netten, Sarka Rygl, Isabel Casteels & Iris Korver, ‘Tussen Zuidzee en Noordzee. Twee hypothesen over een wandkaart van Nicholas de Fer uit 1713’, *De Boekenwereld* 35 (2019), nr. 2, p. 8–15
- ‘Pixels or Parcels? Parcel-Based Historical GIS and Digital Thematic Deconstruction as Tools for Studying Urban Development’, in: Thomas Coomans, Bieke Cattoor & Krista De Jonge (red.), *Mapping Landscapes in Transformation. Multidisciplinary Methods for Historical Analysis*, Leuven: Leuven University Press, 2019, p. 217–236
- ‘Enkele nieuwe ideeën over de ontstaanscontext van Jacob van Deventers stadsplattegronden / Some new ideas about the genesis of Jacob van Deventer’s town plans’, *Caert-Thresoor* 38 (2019), nr. 2, p. 4–13
- Met Colin Dupont, ‘La cartographie des zones suburbaines sur les plans de villes de Jacques de Deventer (milieu du xve siècle)’, in: Guy Thewes & Martin Uhrmacher (red.), *Extra muros. Vorstädtische Räume in Spätmittelalter und Früher Neuzeit. Espaces suburbains au bas moyen âge et à l’époque moderne*, Wien/Köln/Weimar: Böhlau Verlag, 2019, p. 27–50 (= *Städteforschung. Veröffentlichungen des Instituts für vergleichende Städtegeschichte in Münster*, Reihe A: Darstellungen, 91)
- Met Paulo Charruadas, ‘La ville en puzzle. Centralité et « subalternité » des espaces

urbains à Bruxelles au Moyen Âge’, in: Peter Clark & Denis Menjot (red.), *Subaltern city? Alternative and peripheral urban spaces in the pre-modern period (13th–18th centuries)*. *La ville subalterne? Espaces urbains « subalternes » et périphériques à l’époque pré-industrielle (XIIIe–XVIIIe siècles)*, Turnhout: Brepols, 2019, p. 23–44 (= *Studies in European Urban History (1100–1800)*, 46)

■ Met Reinder Storm, ‘Voorstelling en potentieel van de kaartencollectie van de Universiteit van Amsterdam’, *Simulacrum* 27 (2019), nr. 4, p. 4–11

Gwendolyn Verbraak

■ ‘Het Erasmusmonument in Rotterdam: Een gesprek met Adrie van der Laan’, *Jaarboek van het Nederlands Genootschap van Bibliofielen* 2018, 2019, p. 169–176

Jos van Waterschoot

■ ‘Voor de eeuwigheid bewaard. Vader & Zoon van Peter van Straaten’, *Allard Pierson Mededelingen*, nr. 120 (2019), p. 54–55

K ONDERWIJSACTIVITEITEN VAN MEDEWERKERS

Astrid Balsem

- 22 februari: presentatie over post-klassiek Grieks voor MA-studenten van UvA en VU
- 2 april: introductie over de bijzondere collecties voor Jong UvA
- 25 april: introductie over de geschiedenis van de wiskunde voor studenten aan de lerarenopleiding Wiskunde van de HvA
- 17 mei: introductie over de geschiedenis van de wiskunde voor studenten aan de lerarenopleiding Wiskunde van de HvA
- 3 juni: materiaalvoorbereiding voor examens van de opleiding Conservering en Restauratie aan de UvA
- 9 oktober: presentatie over boekillustratie en kinderboeken voor MA-studenten van de UvA, docent prof. dr. Emilie Sitzia
- 4 november: introductie over de bijzondere collecties voor BA-studenten Kunstgeschiedenis van de UvA
- 4 december: introductie over de bijzondere collecties voor MA-studenten Archiving Art van de UvA

Erik Bastiaanse

- 7, 8, 14, 15, 21, 22 en 29 januari: collegereeks 'Old Books in a New World' voor studenten Boekwetenschap van de UvA, samen met Marike van Roon

René van Beek

- 17 januari – 13 maart: assistentie bij onderzoek in het kader van masterscripties studenten Archeologie en opleiding Restauratoren van de UvA
- april – juni: assistentie bij onderzoek naar klassiek aardewerk, ACASA, UvA/VU
- 12, 16 en 19 september: colleges inleiding Kunstgeschiedenis
- 29 oktober: werkgroep Etruskisch en Romeins aardewerk
- 29 oktober – 10 december: masterwerkgroep 'Archaeology, Museums and the Public', in samenwerking met dr. G.J. van Wijngaarden en dr. M. Hoitink

Rachel Boertjens

- 16 januari: presentatie over de Bibliotheca Rosenthaliana en de Kerkelijke Collecties voor tweedejaars studenten Religiewetenschappen van de UvA, docent prof. dr. Jan Willem van Henten, samen met Rachel Cilia Werdmölder
- 12 april: presentatie over het gebedenboek voor Pesach voor BA- en MA-studenten Hebreeuws van de UvA, samen met Rachel Cilia Werdmölder
- 30 september: presentatie over de Bibliotheca Rosenthaliana voor studenten van de VU, docent dr. Bart Wallet, samen met Rachel Cilia Werdmölder
- 1 november: presentatie over Jiddisch voor

onderzoekers en studenten, samen met Rachel Cilia Werdmölder

- 7 december: presentatie over de Bibliotheca Rosenthaliana en uitleg over zoeken in de catalogus gespecificeerd op Joodse Studies en Hebreeuws voor eerstejaars studenten Hebreeuws van de UvA, samen met Rachel Cilia Werdmölder

Rachel Cilia Werdmölder

- 16 januari: presentatie over de Bibliotheca Rosenthaliana en de Kerkelijke Collecties voor tweedejaars studenten Religiewetenschappen van de UvA, docent prof. dr. Jan Willem van Henten, samen met Rachel Boertjens
- 12 april: presentatie over het gebedenboek voor Pesach voor BA- en MA-studenten Hebreeuws van de UvA, samen met Rachel Boertjens
- 30 september: presentatie over de Bibliotheca Rosenthaliana voor studenten van de VU, docent dr. Bart Wallet, samen met Rachel Boertjens
- 1 november: presentatie over Jiddisch voor onderzoekers en studenten, samen met Rachel Boertjens
- 7 december: presentatie over de Bibliotheca Rosenthaliana en uitleg over zoeken in de catalogus gespecificeerd op Joodse Studies en Hebreeuws voor eerstejaars studenten Hebreeuws van de UvA, samen met Rachel Boertjens

Erika Happe

- 21 mei: college over de culturele kapitaalmarkt voor studenten van de Reinwardt Academie

Julia Hartendorp

- 24 en 25 september, 8, 9 en 11 oktober: mimeonderzoek voor studenten van de Academie voor Theater en Dans, samen met Marijn de Langen en Manon Schooneman
- 1 november: rondleiding in het IWO-depot voor studenten Scenografie van de Academie voor Theater en Dans, samen met Gonneke Janssen en Joke van Pelt

Klaas van der Hoek

- 8 februari: gastcollege over tekstdragers, schriftsoorten en middeleeuwse handschriften voor studenten Boekwetenschap van de UvA, docent prof. dr. Irene van Renswoude
- 3 december: gastcolleges over tekstdragers, schriftsoorten en middeleeuwse handschriften voor studenten Nederlands van de UvA, docenten dr. Marjolein Hogenbirk en dr. Jeroen Jansen
- 4 december: gastcolleges over tekstdragers, schriftsoorten en middeleeuwse handschriften voor studenten van het University College van de UvA, docent dr. Minou Schraven

Wim Hupperetz

- 27 februari: gastcollege 'History of Knowledge' voor studenten van de VU

- 2 april – 16 mei: cursus-/werkcollegereeks ‘Elite van Amsterdam’ voor studenten van de VU
- 19 en 22 november: college ‘History of Collecting and Exhibiting’ voor studenten van de VU
- 3 december: college ‘Practices and Prophecies of Digital Curation’ voor studenten van de VU
- 13 december: college ‘Biography of Landscape’ voor studenten van de VU

Gonneke Janssen

- 9 januari: instructie ‘Onderzoeksvaardigheden’ voor eerstejaars studenten Theaterwetenschap van de UvA, samen met Pieter Verstraete
- 4 september, 3 en 4 oktober: introductie over de Theatercollectie voor studenten Theaterwetenschap van de UvA, keuzevak ‘Allemaal theater’, samen met Hans van Keulen en Rob van der Zalm
- 19 september: rondleiding en zoekinstructie Theatercollectie voor studenten Modern Theater en Danscultuur, Universiteit Utrecht, samen met Laura Kanneman
- 7, 9, 14 en 16 oktober: werkcolleges archief voor studenten Theaterwetenschap van de UvA, keuzevak ‘Allemaal theater’, samen met Manon Schooneman en Rob van der Zalm
- 1 november: rondleiding door het IWO-depot voor studenten Scenografie van de Acade-

mie voor Theater en Dans, samen met Julia Hartendorp en Joke van Pelt

Hans van Keulen

- 4 september, 3 en 4 oktober: introductie over de theatercollectie voor studenten Theaterwetenschap van de UvA, keuzevak ‘Allemaal theater’, samen met Gonneke Janssen en Rob van der Zalm

Peter van der Krogt

- 1 november 2018 – 31 januari 2019: collegereeks ‘Kaarten en atlassen als cultuurdragers’ voor MA-studenten Boekwetenschap van de UvA, samen met Bram Vannieuwenhuyze

Mathieu Lommen

- 25 februari: presentatie over grafische vormgeving voor studenten van de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht
- 7 mei: presentatie over boekontwerp voor studenten van de RMIT University / School of Architecture and Design, University of Melbourne
- 25 mei: presentatie over grafisch ontwerpen voor studenten van de Texas State University, docent Claudia Roeschmann
- 11 september: gastcollege voor studenten van de VU, docent Joana Ozorio de Almeida Meroz
- 18 november: presentatie over letterontwerp voor studenten van de LUCA School of Arts, Brussel

- 20 november: presentatie over kalligrafie en letterontwerp voor studenten van de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten, Den Haag

Hans Mulder

- 29 januari en 16 oktober: gastcollege ‘Natural History in Art and Science’ voor studenten van de Rietveld Academie, afdeling Beeld & Taal
- 9 april: gastcollege ‘De geschiedenis van de evolutietheorie’ voor studenten Geneeskunde van de UvA

Marike van Roon

- 7, 8, 14, 15, 21, 22 en 29 januari: collegereeks ‘Old Books in a New World’ voor studenten Boekwetenschap van de UvA, samen met Erik Bastiaanse

Manon Schooneman

- 24 en 25 september, 8, 9 en 11 oktober: mimeonderzoek voor studenten van de Academie voor Theater en Dans, samen met Julia Hartendorp en Marijn de Langen
- 7, 9, 14 en 16 oktober: werkcolleges archief voor studenten Theaterwetenschap van de UvA, keuzevak ‘Allemaal theater’, samen met Gonneke Janssen en Rob van der Zalm

Reinder Storm

- 25 juni: introductie over de geschiedenis van de cartografie voor studenten van de

studievereniging Kunstgeschiedenis, met stadswandeling

- 9 juli: introductie over de geschiedenis van de cartografie voor buitenlandse deelnemers aan de summerschool van de UvA, onder begeleiding van Benjamin Roberts
- 11 september: introducties met instructie over cartografische materialen voor studenten Conservering en Restauratie, in samenwerking met de afdeling Beheer & Behoud
- 25 september: introductie over de cartografische geschiedenis van Amsterdam voor studenten Vastgoedkunde, docent prof. dr. Peter van Gool

Bram Vannieuwenhuyze

- 1 november 2018 – 31 januari 2019: collegereeks ‘Kaarten en atlassen als cultuurdragers’ voor MA-studenten Boekwetenschap van de UvA, samen met Peter van der Krogt
- najaar 2019: colleges ‘Kaartanalyse en historisch GIS’ voor MA-studenten Boekwetenschap van de UvA
- 2019–2020: tutorial ‘Historische cartografie’ voor MA-studenten Boekwetenschap van de UvA
- 2019–2020: tutorial ‘Historiekaarten’ voor MA-studenten Boekwetenschap van de UvA
- 1 en 4 maart: colleges ‘Historische cartografie’ voor BA-studenten Geschiedenis van de KU Leuven en KU Leuven-Kulak
- 29 november: college ‘Stadscartografie’ voor MA-studenten Stads geschiedenis van de UvA

Gwendolyn Verbraak

- 4 oktober: college over René Descartes en Jan Hendrik Glazemaker voor studenten Filosofie van de UvA, docent Frank Rebel
- 19 november: ondersteuning bij het college ‘Media en macht’ voor studenten Nederlandse letterkunde van de UvA, docent dr. Jeroen Janssen

L PRESENTATIES VAN MEDEWERKERS

Astrid Balsem

- 13 april: lezing ‘Greek Incunabula and Post-Incunabula from the Paul Auerbach Collection in the University of Amsterdam’ tijdens een colloquium van de Laskaridis Foundation, Piraeus, Griekenland
- 19–30 augustus: organisatie van de Summerschool *History of the Book*, Allard Pierson
- 30 augustus: organisatie van de Frederik Mullerlezing door Lidewijde Paris, Singelkerk
- 18 oktober: bijdrage ‘Het moet gezegd worden. De UBA en De Ammoniet’ aan een symposium ter gelegenheid van het afscheid van Gerard Post van der Molen, in de UB Leiden
- 10 december: organisatie van de presentatie van *Boeken voor de geleerde burgerij* door Jos Biemans, in de Vondelkerk

Erik Bastiaanse

- 9–12 juli: Digital Humanities Conference
- 16–20 september: International Conference on Digital Preservation (iPRES)

René van Beek

- 20 februari: workshop over Romeins glas voor de Vrienden van het Allard Pierson
- 8 maart: posterpresentatie tijdens het congres *Geschiedenis Mediterrane archeologie* in het Rijksmuseum van Oudheden, Leiden

- 20 mei: voordracht tijdens de NICAS-dag in het Rijksmuseum Amsterdam
- 12 oktober: voordracht ‘News about the glass collection in the Allard Pierson – work in progress’ tijdens het glascongres in het Akademische Kunstmuseum in Bonn
- 2 november: glassymposium ‘Het gebruiksglas’ in het Rijksmuseum van Oudheden, Leiden

Esther Boeles

- 23 mei: deelname aan een strategische sessie van de Stichting Academisch Erfgoed
- 18–21 juni: conferentie Universeum in Tsjechië
- 2–8 september: UMAC/ICOM-conferentie in Kyoto

Rachel Boertjens

- 17 januari: Yiddish symposium: Yiddish Theater
- 25 januari: mini-symposium Amsterdam Machzor
- 28 maart: presentatie voor twee medewerkers van de Braginsky Family Office uit Zürich
- 7 mei: mini-symposium: Menasseh ben Israel
- 13 mei: presentatie voor nazaten van Leiser Rosenthal
- 15 mei: presentatie voor de Allied Circle

- 11–20 juni: organisatie van het Jewish Heritage Seminar in Amsterdam
- 18 juni: workshop handschriften tijdens het Jewish Heritage Seminar in Amsterdam
- 1–13 juli: Hebrew Manuscripts course in Oxford
- 27 oktober: lustrumprogramma van het Genootschap voor Joodse Wetenschap
- 29 november: rondleiding voor een hoogleraar uit Israël
- 18 december: mini-symposium ‘De Joodse diaspora in perspectief’

Rachel Cilia Wermölder

- 15 januari – 21 februari: NACO-training
- 17 januari: Yiddish symposium: Yiddish Theater
- 25 januari: mini-symposium Amsterdam Machzor
- 28 maart: presentatie voor twee medewerkers van de Braginsky Family Office uit Zürich
- 7 mei: mini-symposium: Menasseh ben Israel
- 13 mei: presentatie voor nazaten van Leiser Rosenthal
- 15 mei: presentatie voor de Allied Circle
- 11–20 juni: organisatie van het Jewish Heritage Seminar in Amsterdam
- 18 juni: workshop handschriften tijdens het Jewish Heritage Seminar in Amsterdam
- 27–28 november: workshop ‘Studying minorities: interdisciplinary perspectives’

- 29 november: rondleiding voor een hoogleraar uit Israël

Laurien de Gelder

- 16 februari: ‘Contacten en kruisbestuivingen in de Oude Wereld’, Ex Oriente Lux, Allard Pierson
- 8 maart: lezing ‘Een nieuwe opstelling in het Allard Pierson. De herinrichting van de archeologische collecties’ tijdens het symposium *The History of Mediterranean Archaeology in the Low Countries*, Rijksmuseum van Oudheden, Leiden
- 22 maart: lezing ‘The history of a museum collection via biographies’ tijdens het symposium *Researcher meets Curator*, Stichting Academisch Erfgoed, Maastricht
- 25 maart: lezing ‘Educatie in het Allard Pierson’ tijdens de Docentendag Klassieke Talen, VU
- 11–12 april: projectbijeenkomst ‘The Bissing Link’, Staatliche Museum Ägyptischer Kunst München
- 26–27 september: Connecting Early Medieval Museum Collections, Museum Kunst & Geschiedenis, Brussel
- 25–27 november: lezing ‘Travelling through the Middle Ages: the Cross Culture Timeline in the Allard Pierson’ tijdens de Digital Museum Conference, Magyar Nemzeti Múzeum, Boedapest

Marissa Griffioen

- 17 juli: workshop ‘Maps in Context. A new online database linking textual records to old maps tijdens de 28th International Conference on the History of Cartography, Amsterdam, samen met Bram Vannieuwenhuyze
- 8 november: lezing ‘Bodel Nijenhuis’ kaarten in context. Onderzoek naar kaarten in de Universiteitsbibliotheek Leiden’ tijdens het Boekhistorisch Forum, Antwerpen

Willem van Haarlem

- 26 februari: lezing over Nubië voor de Rotary Zeist
- 11 april: lezing ‘Von Bissing Collections in the Netherlands’, kick off-meeting ‘The Bissing Link’, Ägyptisches Museum, München
- 19 oktober: lezing ‘De geplande nieuwe opstelling van de afdeling Egypte in het Allard Pierson Museum’ tijdens de 47ste Egyptologendag in Leiden
- 5 november: moderator bij de middagsessie van de sectie ‘Religious Thoughts’ tijdens het 12th International Congress of Egyptologists in het Mena House Hotel, Giza

Klaas van der Hoek

- 13 januari: presentatie over middeleeuwse handschriften voor de Van Rijn Circlen van de Vereniging Rembrandt
- 22 maart: toelichting bij filmopnames rond

het Caesar-handschrift voor de jaarcampagne van het Amsterdams Universiteitsfonds

- 15 mei: presentaties (3 groepen) voor de Allied Circle
- 24 mei: lezing ‘Charm is not enough. Obe Postma en E. E. Cummings’, studiemiddag Obe Postma Selskip, Tresoar, Leeuwarden
- 17 en 31 augustus: presentaties (2 groepen) over de literaire collecties voor literatuur-liefhebbers uit Neuss en omgeving als onderdeel van hun *literarischer Spaziergang* door Amsterdam
- 10 september: presentatie over de collectie Jaap Kunst voor musicologen uit onder meer Indonesië
- 13 september: presentaties (2 groepen) over handschriften voor Duitse antiquaren
- 22 september: presentatie over handschriften voor Amerikaanse bibliofielen
- 29 september: presentaties (3 groepen) over Allard Pierson en zijn verwanten tijdens de Pierson-Familiedag
- 2 november: presentatie over alba amicorum tijdens de Museumnacht

Wim Hupperetz

- 17 januari: werkconferentie Raad voor Cultuur, Utrecht
- 1 februari: paneldiscussie restitutie erfgoed, Vox-Pop, UvA
- 7 februari: bijeenkomst Canonnetwerk, Nationaal Militair Museum, Soest

- 15 maart: conferentie Luwian Studies, Zürich
- 6 mei: werkgroep Erfgoed/Bijzondere Collectie vU-Bibliotheek

Geralda Jurriaans-Helle

- 3 februari: lessen over ‘Van de wieg tot het graf, dagelijks leven in het oude Griekenland’ op het Werenfridus College, Hoorn
- 5 oktober: ‘#MYTHTOO, over beeldvorming van vrouwen in de oudheid’, themadag Nederlands Klassiek Verbond

Hans van Keulen

- 8 maart: Wiki-Conferentie, Utrecht
- 15 april: rondleiding voor minister Ingrid van Engelshoven door theater- en muziekdepots in het IWO
- 7 oktober: lezing over protest in de jaren zestig op de studiedag *50 jaar Aktie Tomaat*
- 2 oktober: rondleiding voor deelnemers aan een conferentie van de International Association of Sound and Audiovisual Archives (IASA)

Peter van der Krogt

- 7 februari: lezing ‘Pieter Hendricksz. Schut, Afbeeldinghe der voornaemste steden van Europa, Amsterdam: Nicolaes Visscher, [1658/60]’ voor de Vrienden van de Bijzondere Collecties van de UvA
- 16 maart: lezing ‘De kartering van Nederland. Van Ptolemaeus tot de Topografische

dienst’ voor de Genealogische Vereniging De Stamboom, Sliedrecht

- 13 april: lezing ‘Kaarten als historische bron, en waar vinden we de informatie, zowel gedrukt als digitaal?’ voor de Studiekring Historische Cartografie, Enschede
- 25 april: lezing ‘De stad in beeld: stadsplattegronden en stedenatlassen uit de 16de tot 18de eeuw’ voor het Genootschap A.W.K. Voet van Oudheusden, Culemborg
- 3 oktober: lezing ‘Blaeu’s *Atlas maior* als hoogtepunt van de atlascartografie’ voor de leergang Geschiedenis van de Westerse Cultuur van de HOVO, Nijmegen
- 12 december: lezing ‘De kartering van Nederland, Van Ptolemaeus tot de Topografische Dienst’ voor de Historische Kring West Betuwe, Geldermalsen

Mathieu Lommen

- 23 januari: lezing over Gerard Unger tijdens de aan Unger gewijde Dutch Masters Special, Pakhuis de Zwijger
- 4 april: presentatie over modern schrift voor een groep particulieren voor Cor Braal, samen met Gwendolyn Verbraak
- 5 april: lezing over het archief Gerrit Noordzij, Reprint of Gerrit Noordzij’s *The Stroke, Theory of Writing*, Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten, Den Haag

Hans Mulder

- 16 januari: keynote ‘The Art of Biology’ tijdens een congres georganiseerd door ‘Congo’ (Biologie, psychobiologie UvA)
- 17 januari: lezing ‘Uit de tunnel: over de moeizame weg van nieuwe kennis’ voor de Kijkclub, Torpedo Theater, Amsterdam
- 20 februari: lezing ‘Van paradijsvogels tot Pasteur, kantelingen in de natuurlijke historie’, Leeuwarden
- 27 augustus: workshop ‘Revoluties in de natuurlijke historie’ tijdens de Summerschool History of the Book
- 14 november: lezing ‘Recipes in 17th-Century Natural History Books about Surinam and Ambon’ tijdens de pre-conference History of Food

Ferjan Ormeling

- 22 januari: lezing ‘Nederlandse namen wereldwijd: het naamgevingsgedrag van de Nederlandse zeelieden in de 17de eeuw’ tijdens de Naamkundemiddag, Nationaal Archief, Den Haag
- 30 juni: lezing ‘Kartografie als bewuste vertekening’ tijdens de opening van de tentoonstelling Liegen met kaarten in Gefort, Herwijnen
- 22 juli: ICA workshop ‘Controlling the waters: seas, lakes and rivers on historic maps and charts: Dutch 19th century hydrographic charting in the Indonesian archipelago’, Utrecht

- 17 november: lezing ‘Dutch names worldwide – the naming behaviour of Dutch explorers in the 17th and 18th centuries’ tijdens het symposium *Place names and migration*, UNGE-GN-DGSD, Wenen

Marike van Roon

- 10 april: lezing ‘Schatkamers’, Vox-Pop, UvA
- 18 juli: lezing ‘Dutch Embroidered Bindings in the 17th Century’ tijdens SHARP 2019, Amherst
- 23 augustus: workshop ‘Kwetsbare pronk: de geborduurde boekband van 1600 tot 1900’ tijdens de Summerschool History of the Book

Liselotte Salters

- 19 november: netwerkdag van de Nederlandse Vereniging van Muziekbibliotheken (NVMB) bij het Muziekcentrum van de Omroep
- 2 december: studiedag auteursrecht bij het Nationaal Archief, Den Haag

Günter Schilder

- 15 juli: presentatie van het boek *Sailing across the World's Oceans. History & Catalogue of Dutch Charts Printed on Vellum 1580–1725* tijdens de 28th International Conference on the History of Cartography, Amsterdam
- 19 juli: final keynote ‘Early Dutch Sailing across the World’s Oceans. A Chapter in Dutch Maritime Cartography’ tijdens de 28th International Conference on the History of Cartography, Amsterdam

Reinder Storm

- 14–19 juli 2019: organisatie van de 28th International Conference on the History of Cartography, Amsterdam

Bram Vannieuwenhuyze

- 22 januari: lezing ‘De zestiende-eeuwse cartograaf Jacob van Deventer, een man met een plan’ tijdens de nieuwjaarsbijeenkomst van de Kortrijkse Erfgoedverenigingen, Kortrijk
- 15 februari: lezing ‘Assessing and Explaining the Imaginative Nature of Early Modern City and Story Maps’ tijdens de conferentie Mapping the Global Imaginary 1500–1900, The David Rumsey Map Center, Stanford University
- 14 maart: presentatie ‘Kennismaking en enkele perspectieven’ tijdens de feestelijke oplevering van het digitaliseringsproject van de kaarten-/prentenverzameling uit de Zelandia Illustrata, Middelburg
- 11 juni: lezing ‘Marcus Gerards Informatie-Systeem Brugge (‘Magic Bruges’)’ tijdens de workshop What’s on the map? CLARIAH-Benelux Workshop on Geospatial and Semantic Web Technologies, Gent
- 12 juli: keynote ‘Water, Cities and Maps in the Sixteenth- and Seventeenth-Century Low Countries’ tijdens de ICA workshop Controlling the Waters: Seas, Lakes and Rivers on Historic Maps and Charts, Utrecht
- 14–19 juli: director van de 28th Internatio-

nal Conference on the History of Cartography, Amsterdam

- 17 juli: workshop ‘Maps in Context. A new online database linking textual records to old maps tijdens de 28th International Conference on the History of Cartography, Amsterdam, samen met Marissa Griffioen
- 29 augustus: workshop ‘De achttiende-eeuwse Republiek in woord, beeld en kaart’ tijdens de Summerschool *History of the Book*, Amsterdam, in samenwerking met Everhard Korthals Altes
- 15 oktober: lezing ‘The Tentacles of Cities’ tijdens de playshop Urban Infrastructures. An Interdisciplinary Playshop, Amsterdam
- 22 november: lezing ‘Imagining and Representing Cities and Urban Growth’ tijdens de workshop The Rise of Cities Revisited, Antwerpen, in samenwerking met Lisa Demets en Jeroen Deploige

Gwendolyn Verbraak

- 27 mei: presentatie over de collecties oude drukken van het Allard Pierson tijdens een Erasmus+-uitwisseling in de CRAI Biblioteca de Reserva, Barcelona
- 4 april: presentatie over religieuze boeken voor Cor Braal, samen met Mathieu Lommen
- 20 juni: presentatie over plantenboeken en Griekse boeken voor oud-stagiaire Emily Campbell e.a.
- 26 juni: presentatie over doopsgezinde werken voor deelnemers aan de 2nd Global

Mennonite Peacebuilding Conference and Festival

- 20 augustus: workshop over sierpapieren tijdens de Summerschool *History of the Book*, samen met Hansje van Halem
- 18 november: presentatie over grafische vormgeving van oude drukken voor studenten grafische vormgeving uit Gent, samen met Mathieu Lommen

Jos van Waterschoot

- 14 januari: presentatie over de Luchtman-collectie voor Zweedse boekwetenschappers
- 16 maart: symposium over Europees Strip-erfgoed, Hendrik Conscience Bibliotheek, Antwerpen
- 28 juni: lezing bij de opening van een Jan Kruis-expositie, Lunteren
- 22 augustus: presentatie van het Gouden Boekje *Tom Poes en de Bommeltjes* bij boekhandel Scheltema

- 27 augustus: workshop ‘Zelf strips maken’ tijdens de Summerschool *History of the Book*, samen met Margreet de Heer
- 13 september: presentaties en rondleiding voor Duitse antiquaren
- 20 oktober: rondleidingen door de tentoonstelling *Amsterdam creatieve stad*
- 3 november: rondleiding familie Kabos en boekpresentatie
- 30 november: organisatie van en lezing tijdens de Kresse-dag

Ditmer Weertman

- 19 november: netwerkdag van de Nederlandse Vereniging van Muziekbibliotheken (NVMB) bij het Muziekcentrum van de Omroep
- 2 december: studiedag auteursrecht bij het Nationaal Archief, Den Haag

M STICHTINGEN VERBONDEN AAN COLLECTIES

Het Allard Pierson heeft met verschillende stichtingen van doen die (voormalig) eigenaar zijn van collecties. Het gaat om:

De **Stichting Bibliotheek van het Boekenvak** (SBB), eigenaar van de voormalige KVB-bibliotheek (Bibliotheek van het Boekenvak), sinds 1958 in bruikleen bij de Universiteit van Amsterdam, in beheer bij het Allard Pierson. De stichting is opgericht in 2007 en heeft een fonds – het Marleen van Vollenhovenfonds, ondergebracht bij het AUF – dat ingezet wordt voor het beheer, de ontsluiting en de digitalisering van de collecties en voor het bevorderen van onderwijs en onderzoek met en presentatie van deze collecties.

De **Stichting Gastronomische Bibliotheek** (SGB), in 1993 opgericht met het doel de verzamelingen op het gebied van de geschiedenis van de voeding van Johannes van Dam, Joop Witteveen en Bart Cuperus voor de toekomst veilig te stellen. Daartoe heeft de stichting de collectie vanaf 2006 ondergebracht bij de Universiteit van Amsterdam, in beheer bij het Allard Pierson. De stichting zet zich in voor het verzamelen, bewaren, in stand houden en toegankelijk maken van informatiedragers betreffende gastronomie, onder andere door het bevorderen van tentoonstellingen en wetenschappelijk onderzoek.

De **Stichting Wim Crouwel Instituut** (WCI), zet zich in voor het toegankelijk maken van het erfgoed van en de kennis over de Nederlandse grafische vormgeving. Het WCI heeft deze taken in 2014 overgenomen van de stichting Nederlands Archief Grafisch Ontwerpers (NAGO), na de overdracht van de daar ondergebrachte archieven aan de Universiteit van Amsterdam. Het WCI heeft zijn onderkomen in het Allard Pierson en financiert een fellowship bij de Universiteit van Amsterdam.

De **Stichting TiN** (Theater in Nederland), eigenaar van de collectie van het in 2013 opgeheven Theaterinstituut Nederland, nu ondergebracht bij de Universiteit van Amsterdam. De stichting ziet toe op het beheer van de collecties door het Allard Pierson. Stichting TiN maakt zich sterk voor projecten en activiteiten die de zichtbaarheid en actualiteit van de collectie vergroten, zoals onderzoek, bruiklenen, schenkingen, tentoonstellingen en publicaties.

Bij het Allard Pierson is daarnaast de **Stichting Explokart** ondergebracht, een onderzoeksprogramma rond de geschiedenis van de cartografie, in 1981 opgericht door de Utrechtse hoogleraar Günter Schilder en in 2013 overgeplaatst naar de Universiteit van Amsterdam. De stichting wil het gebruik van oude

kaarten als historische bron stimuleren door het Nederlandse kaartmateriaal te inventariseren, facsimile's te maken en wetenschappelijke publicaties uit te geven.

De [Stichting Réveil-Archief](#), opgericht in 1931, is eigenaar van een collectie van en over de negentiende-eeuwse religieuze opwekkingsbeweging die bekendstaat als het Réveil. De collectie dient de bestudering van deze beweging en, meer in het algemeen, van het geestelijke en sociale leven binnen het Nederlandse protestantisme in de negentiende eeuw. De stichting streeft dat doel ook na door het organiseren van studiedagen. De collectie is in bruikleen gegeven aan de Universiteit van Amsterdam en wordt beheerd door het Allard Pierson.

De Stichting in oprichting Frederik van Eeden-Genootschap heeft evenals haar voorganger, de vereniging met volledige rechtsbevoegdheid Frederik van Eeden-Genootschap, als doelstelling 'belangstelling te wekken en te bestendigen' voor leven en werk van de schrijver, psychiater en wereldverbeteraar Frederik van Eeden (1860–1932). Een middel daartoe is de collectie van en over Van Eeden, waarvan het eigendom overgaat van de vereniging naar de stichting. Deze collectie wordt beheerd door het Allard Pierson.

De Stichting Archief Arnon Grunberg heeft als doel het bevorderen van de instandhouding en uitbreiding van het Archief Arnon Grunberg, waarvan een deel in bruikleen is bij het Allard Pierson, ten behoeve van goed beheer en onderwijs, onderzoek en publiekspresentaties.